

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal

Budapest, József-körút
5. szám.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcs.-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet.” a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,” a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet.” a „Budapesti Torna-Egylet” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet.” a „Debreczeni Torna-Egylet,” az „Egyetemi Athletikai Club,” „Első Magyar Vivó-Egylet,” az „Ersekújvári Vivó- és Torna-Egyesület,” a „Fertői Csónakázó-Társaság,” a „Győri Csónakázó-Egyesület,” a „Kassai Korcsolyázó-Egylet.” a „Kolozsvári Athletikai Club,” a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,” a „Föv. Vivó-Club.” a „Körmendi Athletikai Club,” a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,” a „Magyar-Ovári Torna- és Vivó-Egylet,” a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,” a „Makói Torna-Egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Lévai Torna- és Vivó-Egylet,” a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,” a „Maros-Vásárh. Torna-Egyl.” a „N.-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet” Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,” a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,” a „Nemzeti Hajós-Egylet,” a Neptun Budapesti Evező-Egylet,” az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,” az „Ó-Budai Torna-Egylet,” a „Pécsi Athletikai Club,” a „Pozsonyi Hajós-Egylet,” a „Pozsonyi Torna-Egylet,” a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,” a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,” a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-egylet,” a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,” a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,” a „Szabadkai torna-Egylet,” a „Szarvasi Korcsolyázó-Kör,” a „Szegedi Csónakázó-Egylet,” a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Szegedi Torna-Egylet,” a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet” és az „Ujvidéki kerékpár- (Bicycli, Egyesület” a „Pápai korcsolya-egylet,” a „Torontáli korcsolyázó és hajós-egylet.” „Szegedi Kerékpár-egyesület” „Veszprémi torna-egylet” „Tordai korcsolyázó-egylet” „Budapesti Torna-Club” „Zsombolyai atletikai club” a „Szászvárosi atletikai club” a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,” a „Budapesti polgári lövészegetület” „Sportkedvelők köre” a „Magyar Uszó-Egylet”

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásiügyi miniszter ö nagyméltósága 47.020. számú
összes tanintézetekinek.

ATHLETIKA

A magyar atletikai club őszi viadala.

(1893. október 22.)

A nagy közönség előtt oly féltékenyen elzárt Orczy kert mellékkapuja kinyílt, hogy az athleták viadalának nézői bejuthassanak a kert hátsó részének nagy gond- dal és szakértelemmel fentartott versenypályájára. A leg- szebb őszi idő kedvezett a versenynek, sietett is ki az érdeklődők igen nagy száma, — minőre rég emléke- zünk — hogy jó helyet kaphasson. Oly szép hölgy- koszorú volt kint, hogy szinte a jövő athleta-bál fényes sikerét lehet biztosítva látni. Az összes ülőhelyek el voltak foglalva, még a köröndben is sok százan kísér- ték figyelemmel a versenyeket.

A verseny fél 3 órakor kezdődött Gerenday György versenybíró, továbbá Asbóth Jenő, Dáni Vilmos dr., Fery Oszkár, Porzsolt Gyula, Székely György dr. és Szokolay Kornél bizottsági tagok felügyelete mellett. Verseny-rendezők Halász Zsiga és Zsingor Árpád voltak.

A versenyek lefolyása a következő volt:

1. *Juniorok versenye* a klub tagjai számára. Táv. 200 méter. A futók két csoportjában Lengyel Béla és Láng Árpád nyerték el a bronz érmet.

2. *Vándordíj.* Táv. 402 $\frac{1}{2}$ méter nyíltversenyenyl.

Mivel a távolság...

Első 57 mp. alatt Záborszky Pista, második Malcsiner Gyula (M. T. K. tagja), harmadik Stankovics Szilárd. A két első ezüst, Stankovics bronz érmet kapott.

3. *Magas ugrás* deszka nélkül. Győztes ifj. Rózsa Kálmán, aki gyönyörűen ugrott a 156 cméter magas pálcán keresztül. A második díjért holtverseny volt Szokoly Alajos és Bíró János között.

4. *Sikfutás* 91'3 méterrere a klub arany érmeért, de 11 mpercen belül való feltétellel. Győztes 10'6 mp, alatt Sajtos Samu. A bronz érmet K. Császár Géza vite el, a ki jó második lett.

5. *Kerékpáros nyíltverseny* 3000 méter befutására. Első Gyulay Elemér, utána Jüngling József (M. T. K. tagja), harmadik Rottenbiller János (N. K. E. tagja.) Az első ezüst, a két utóbbit bronz-éremmel tüntették ki.

6. *Súlydobás távolba.* A verseny e száma is nyílt- verseny volt, de idegen klubbok tagjai nem neveztek. A győztes Réthy Pál lett, a ki az ezüst éremért 9 méter 78 cméter messzire dobta a 16 angol font súlyu vas- golyót. Második 9 m. 39 cmtterrel Molnár Árpád, dija bronzérem.

7. *Bajnoki sikverseny* 804 és fél méterre. E szám- ból egyszerű verseny lett, mert a balnokjetöltségért 2 p. 10 mp. alatt kellett volna a távot megfutni, Záborszky Pista pedig 9 mperccel később jött be egy másodpercz- cel utána második ifj. Stoffer József. Egy ezüst- és bronzéremet osztottak ki.

Bajnoki gátverseny 120 pard, tíz 95 cm. magas gáttal. Az idő be nem tartása miatt ezt is egyszerű gát- versenynek számították. Első Réthy Pál, 17'2 másodpercz alatt, második Szokoly Alajos.

9. *Ökölvívás.* A műsor legérdekesebb száma, mely-

ben Molnár Árpád és Záborszky Pista keltek versenyre. Kemény tusa után Molnár lett a győztes, ki 6 „volt“-ot adott és négyet kapott ellenfelétől.

10. *Nagy kerékpár-verseny* 10.000 méterre, a klub aranyérmeért. Nyíltverseny volt és öten vettek benne részt. Játszva első és megcsinálva a rekordot is (13 p.) Minich Jenő 18 p. 20 mp. alatt, utána vagy 600 méterrel Floryk Gyula (19 p. 48 mp.), a M. T. K. tagja, jó harmadik Rottenbiller János a M. K. E. tagja, A két utóbbi ezüst és bronz érmet kapott.

11. *Record-verseny*. Sikfutás 3200 méterre ezüst éremért, ha a távot 10 p. 30 mp. megfutja, különben bronz érem. Győztes ifj. Stoffer József 11 p. 8 mp. a. Hárman állottak ki, de a másik kettő verseny közben elállt.

12. *Vigas-verseny* volt az utolsó szám, mely Weisz Ármin győzelmével végződött.

A díjakat a versenyek befejezése után osztották szét. Este 8 órakor bankett volt a Csalányi-vendéglő külön éttermében.

A nyitramegyei torna- és vivőegyesület átköltözött a káptalan utcza új lakásba, ami forduló pontot jelez a megye, főleg pedig a város társadalmi életében. A négy nyitrai kör között Nyitra város társas élete megoszlott s azért aztán egyik sem volt képes nagyobb eredményt elérni. A nyitramegyei torna- és vivő egyesület feladatául tűzte ki magának a szétforgácsolt erők egyesítését és célja elérésében minden lehető áldozatot meghozott. Első nagylépése e tekintetben az új lakás, mely a legnagyobb komfort-tal és csinnal van berendezve. Az előszobából, mely ruhatárul is szolgál, ajtó nyílik az elegánsan berendezett társalgóba, innen az olvasó terembe juthatni, hol az összes fővárosi lapokon kívül számos bel- és külföldi, szépirodalmi és élczipap, tudományos folyóirat állanak a tagok rendelkezésére. Van az egyletnek két kényelemmel butorozott kártyaszobában kívül billiárd terme is; az itt elhelyezett vadonat új Seifert tekeasztal 860 frtba került. Leghátul van a vivőterem, mely berendezésére és nagyságára nézve versenyez a fővárosiakkal. Van azonkívül a szolgálakásról is gondoskodva. A világítás egyszerűen — egyszerű: magában a vivőteremben 15 oldal-gázlámpán kívül egy, a középén függő szép nagy gázcsillár nappali világót szór. Elismeréssel emlékezzünk meg e helyütt Szulyovszky Dezső dr. alelnök — és Krajcsik Ferencz dr.-ről, kik fáradságot nem kiméltek és kimélnék, hogy ezen új hont mentül kellemesebbé tegyék. És ha a mit nem remélünk sem nem óhajtunk, mert biztosak vagyunk benne — az egyesület nagy vonzó delejként tagjai közé vonja a megye és város társadalmát — az elért siker öröslán része őket illetendi. A szauguli parti már megkezdődött. Az egyesület tagjai részére kibérelte a nyitrai nemzeti színház első padosorát. A vigalmi bizottság már a legközelebbi jövőben megkezd a fesztelen, kedélyes estélyek hosszú sorát; kényelmes tánczteremül a vivőterem szolgálend. Hogy a kiszolgálás kényelmes legyen villamos csengetyük huzaljai hálózzák

be a termeket. Nem csoda tehát, ha ujabban tömegeesen lépnek be az egyesületbe. Mint halljuk, a tisztikar körében is élénk mozgalom indult meg a belépés iránt. Minden meg van téve, hogy az egylet második otthonjává válják tagjainak, hol a politika ki van zárva, hol a személyes ellentétek kiegyenlítődnek, hol a nemes és hasznos eszmék érlelődnek, melyek ugyanott készséges híveket találnak.

Birkózás a magyar atletikai clubban Eléggé nem dicsérhető dolgot mivel a club igazgató választmánya, midőn az oly szép és mondhatni, egyikét a legedzőbb testgyakorlásnak a birkózást tette elsajátíthatóvá, a nagy közönség előtt nyilvános versenyeiről oly ismeretes lengyel birkózónak Pitlasinszkynek szerződtetésével. A club tágas helyiségében naponként igénybe is veszik a tagok igen szép számban a valóban mesteri tanítást. A legalaposabban veszi át a mester az úgynevezett francia birkózásnak minden egyes részét, úgy a támadást, mint a védelmet. A szép iskolának sok résztvevője akad nemcsak az ifjakból, de veterán atletáink közül is többen kedvet kaptak a hasznos és férfias sport elsajátítására.

VELOCIPÉDEZÉS.

Velocipédversenyek és kerékpár-

Az alábbi táblázatban a legújabb versenyeken tenálló német rekordokat tüntetjük fel.

Ezek legnagyobb része a folyó évben alapított. Azokat, melyek a korábbi évekből származnak (rég record) megjelöléssel láttuk el.

Jövő számunkban az eddig fenálló magyar rekordokat fogjuk ismertetni. Azon reményben hulasztjuk ugyanis ezt, hogy az okt. 22-iki versenyek nem maradnak meddők.

Világ rekord (V. r.) azt jelenti, hogy az illető távolságon elért idő minden, bármily faju gépen elért eredményekkel viszonyítva is, tehát absolute a legjobb.

Érdekes megfigyelésre nyújt az alábbi táblázat alkalmat, mer azt mutatja, hogy a versenyeken általában nem a legjobb időket érik fel: — hogy az alacsony gép gyorsabb, mint a magas gép; — ez viszont a háromkerékű előtt áll; — s hogy a kétüléses gép, az az a tandem a leggyorsabb minden gép között.

Versenyrekordok.

1. Magas gépen.

500 m.	(rég record)	0 : 42 ³ / ₅	
1000 "	Beyschlag O.	1 : 32 ⁴ / ₅	Graz máj. 22.
1609 "	(rég rdcord)	2 : 38 ⁴ / ₅	
2000 "	"	3 : 14 ³ / ₅	
3000 "	Beyschlag O.	4 : 48 ⁴ / ₅	Brünn szept. 3.
4000 "	Spitzig A.	6 : 48 ³ / ₅	Lipese máj. 14.
5000 "	Zierfus B.	8 : 25 ³ / ₅	" július 9.
7500 "	Hoffmann H.	13 : 04 ³ / ₅	" " "
10000 "	(rég record)	17 : 49 ¹ / ₅	" " "
30000 "	Menlger R.	57 : 19 ¹ / ₅	Hannover július 26.

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Égész évre ..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Mégjelen havonként
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
és
kiadóhivatalBudapest, József-körút
5. szám.Kéziratokat vissza nem
küldünk.

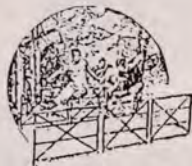
Az „Achilles” Sport-Egylet, az „Aradi Korcsolyázó-Egylet,” a „Magy. Testgyakorlók köre” a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,” a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,” a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,” a „Budapesti Torna-Egylet,” a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,” a „Debreczeni Torna-Egylet,” az „Egyetemi Athletikai Club,” „Első Magyar Vivő-Egylet,” az „Ersekújvári Vivő- és Torna-Egyesület,” a „Fertői Csónakázó-Társaság,” a „Győri Csónakázó-Egyesület,” a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,” a „Kolozsvári Athletikai Club,” a „Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,” a „Főv. Vivő-Club,” a „Körmendi Athletikai Club,” a „Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,” a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,” a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,” a „Makói Torna-Egylet,” a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,” a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,” a „Maros-Vásárh. Torna-Egylet,” a „Nagy-Kanizsai Torna- és Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,” a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,” a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,” a „Nemzeti Hajós-Egylet,” a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,” az „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,” az „Ó-Budai Torna-Egylet,” a „Pécsi Athletikai Club,” a „Pozsonyi Hajós-Egylet,” a „Pozsonyi Torna-Egylet,” a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,” a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,” a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Selmeczi Akadémiai Athleta-Club,” a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,” a „Szabadkai torna-Egylet,” a „Szarvasi Korcsolyázó-Egylet,” a „Székely-Egylet,” a „Székely-Torna-Egylet,” a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,” a „Székelyfővári Korcsolyázó-Egylet,” a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet” és az „Ujvidéki kerékpár- (Bicycl.) Egyesület” a „Pápai korcsolya-egylet,” a „Torontái korcsolyázó és hajós-egylet,” „Szegedi Kerékpár-Egyesület,” „Veszprémi torna-egylet,” „Tordai korcsolyázó-egylet,” „Budapesti Torna-Club,” „Zombolyai atletikai club” a „Sászvárosi atletikai club,” a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,” a „Budapesti polgári lövészegyesület,” „Sportkedvelők köre,” a „Magyar Uzó-Egylet”

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47.020. szamu rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintözetének.

ATHLETIKA

A magyar atletikai club őszi viadala.

(1893. október 22.)

A nagy közönség előtt oly féltékenyen elzárt Orezy kert mellékkapuja kinyílt, hogy az atletikák viadalának nézői bejuthassanak a kert hátsó részének nagy gondal és szakértelemmel fentartott versenypályájára. A legszébb őszi idő kedvezett a versenynek, sietett is ki az érdeklődők igen nagy száma, — minőre rég emlékezünk — hogy jó helyet kaphasson. Oly szép hölgykoszorú volt kint, hogy szinte a jövő athleta-bál fényes sikerét lehet biztosítva látni. Az összes ülőhelyek el voltak foglalva, még a köröndben is sok százan kísérték figyelemmel a versenyeket.

A verseny fél 3 órakor kezdődött Gerenday György versenybíró, továbbá Asbóth Jenő, Dáni Vilmos dr., Fery Oszkár, Porzsolt Gyula, Székely György dr. és Szokolay Kornél bizottsági tagok felügyelete mellett. Verseny-rendezők Halász Zsiga és Zsingor Árpád voltak.

A versenyek lefolyása a következő volt:

1. *Juniorok versenye* a klub tagjai számára. Táv. 200 méter. A futók két csoportjában Lengyel Béla és Láng Árpád nyerték el a bronz érmet.

2. *Vándordíj.* Táv. 402 $\frac{1}{2}$ méter nyíltversénnyel.

Mivel a távolságot az első is a megszabott 55 másodpercen túl futotta be, a klub arany érmet nem adták ki. Első 57 mp. alatt Záborszky Pista, második Malesiner Gyula (M. T. K. tagja), harmadik Stankovics Szilárd. A két első ezüst, Stankovics bronz érmet kapott.

3. *Magas ugrás* deszka nélkül. Győztes ifj. Rózsa Kálmán, aki gyönyörűen ugrott a 156 cméter magas pálcán keresztül. A második díjért holtverseny volt Szokolay Alajos és Bíró János között.

4. *Sikfutás* 913 méterre a klub arany érmeért, de 11 mpercen belül való feltétellel. Győztes 10'6 mp. alatt Sajtos Samu. A bronz érmet K. Császár Géza vite el, a ki jó második lett.

5. *Kerékpáros nyíltverseny* 3000 méter befutására. Első Gyulay Elemér, utána Jüngling József (M. T. K. tagja), harmadik Rottenbiller János (N. K. E. tagja.) Az első ezüst, a két utóbbit bronz-éremmel tüntették ki.

6. *Súlydobás távolba.* A verseny e száma is nyíltverseny volt, de idegen klubok tagjai nem neveztek. A győztes Réthy Pál lett, a ki az ezüst érmeért 9 méter 78 cméter messzire dobta a 16 angol font súlyú vasgolyót. Második 9 m. 39 cmentrel Molnár Árpád, dija bronzérem.

7. *Bajnoki sikverseny* 804 és fél méterre. E számból egyszerű verseny lett, mert a balnokjetöltéséért 2 p. 10 mp. alatt kellett volna a távot megfutni, Záborszky Pista pedig 9 mperecel később jött be egy másodpercczel utána második ifj. Stoffer József. Egy ezüst- és bronzérem osztottak ki.

Bajnoki gátverseny 120 pard, tíz 95 cm. magas gáttal. Az idő be nem tartása miatt ezt is egyszerű gátversenynek számították. Első Réthy Pál, 17'2 másodperc alatt, második Szokolay Alajos.

9. *Ökölvívás.* A műsor legérdekesebb száma, mely-

ben Molnár Árpád és Záborszky Pista keltek versenyre. Kemény tusa után Molnár lett a győztes, ki 6 „volt“-ot adott és négyet kapott ellenfelétől.

10. *Nagy kerékpár-verseny* 10.000 méterre, a klub aranyérmeért. Nyíltverseny volt és öten vettek benne részt. Játszva első és megcsinálva a rekordot is (13 p.) Minich Jenő 18 p. 20 mp. alatt, utána vagy 600 méterrel Floryk Gyula (19 p. 48 mp.), a M. T. K. tagja, jó harmadik Rottenbiller János a M. K. E. tagja, A két utóbbi ezüst és bronz érmet kapott.

11. *Record-verseny*. Sikfutás 3200 méterre ezüst éremért, ha a távot 10 p. 30 mp. megfutja, különben bronz érem. Győztes ifj. Stoffer József 11 p. 8 mp. a. Hárman állottak ki, de a másik kettő verseny közben elállt.

12. *Vígass-verseny* volt az utolsó szám, mely Weisz Armin győzelmével végződött.

A díjakat a versenyek befejezése után osztották szét. Este 8 órakor bankett volt a Csalányi-vendéglő külön éttermében.

A nyítramegyei torna- és vívóegyesület átköltöztet a káptalan utcájú lakásba, ami forduló pontot jelez a megye, főleg pedig a város társadalmi életében. A négy nyitrai kör között Nyitra város társas élete megoszlott s azért aztán egyik sem volt képes nagyobb eredményt elérni. A nyítramegyei torna- és vívó egyesület feladatául tűzte ki magának a szétforgácsolt erők egyesítését és ezélja elérésében minden lehető áldozatot meghozott. Első nagylépése e tekintetben az új lakás, mely a legnagyobb comfort-tal és csinnal van berendezve. Az előszobából, mely ruhatáru is szolgál, ajtó nyílik az elegánsan berendezett társalgóba, innen az olvasó terembe juthatni, hol az összes fővárosi lapokon kívül számos bel- és külföldi, szépirodalmi és élczlap, tudományos folyóirat állanak a tagok rendelkezésére. Van az egyesületnek két kényelemmel butorozott kártyaszobán kívül billiárd terme is: az itt elhelyezett vadonat új Seifert tekeasztal 860 ftba került. Leghátul van a vívóterem, mely berendezésére és nagyságára nézve versenyez a fővárosiakkal. Van azonkívül a szolga-lakásról is gondoskodva. A világítás egyszerűen — egyszerű: magában a vívóteremben 15 oldal-gázlángon kívül egy, a közepén függő szép nagy gázcsillár nappali világot szór. Elismeréssel emlékezzünk meg e helyütt Szulyovkszky Dezső dr. alelnök — és Krajcsik Ferencz dr.-ról, kik fáradságot nem kimélték és kimélnék, hogy ezen új hont mentül kellemesebbé tegyék. És ha a mit nem remélünk sem nem óhajtunk, mert biztosak vagyunk benne — az egyesület nagy vonzó delejként tagjai közé vonja a megye és város társadalmát — az elért siker oroslán része őket illetendi. A szauguli parti már megkezdődött. Az egyesület tagjai részére kibérelte a nyitrai nemzeti színház első padsorát. A vígalmi bizottság már a legközelebbi jövőben megkezdi a fesztelen, kedélyes estélyek hosszú sorát: kényelmes táncteremül a vívóterem szolgálend. Hogy a kiszolgálás kényelmes legyen villamos csengetyűk huzaljai hálózák

be a termeket. Nem csoda tehát, ha ujabban tömegesen lépnek be az egyesületbe. Mint halljuk, a tisztikar körében is élénk mozgalom-indult meg a belépés iránt. Minden meg van téve, hogy az egyesület második otthonjává válják tagjainak, hol a politika ki van zárva, hol a személyes ellentétek kiegyenlítődnek, hol a nemes és hasznos eszinek érlelődnek, melyek ugyanott készséges híveket találnak.

Birkózás a magyar atletikai clubban Eléggé nem dicsérhető dolgot mivel a club igazgató választmánya, midőn az oly szép és mondhatni, egyikét a legedzőbb testgyakorlásnak a birkózást tette elsajátíthatóvá, a nagy közönség előtt nyilvános versenyeiről oly ismeretes lengyel birkózónak Pitlasinszkynek szerződtetésével. A club tágas helyiségében naponként igénybe is veszik a tagok igen szép számban a valóban mesteri tanítást. A legalaposabban veszi át a mester az úgynevezett francia birkózásnak minden egyes részét, úgy a támadást, mint a védelmet. A szép iskolának sok résztvevője akad nemcsak az ifjakból, de veterán atletáink közül is többen kedvet kaptak a hasznos és férfias sport elsajátítására.

VELOCIPÉDEZÉS.

Velocipéd-rekordok a német kerékpár-szövetség területén.

Az alábbi táblázatban a jelenleg érvényben tenálló német rekordokat tüntetjük fel.

Ezek legnagyobb része a folyó évben alapított. Azokat, melyek a korábbi évekből származnak (régí record) megjelöléssel láttuk el.

Jövő számunkban az eddig tenálló magyar rekordokat fogjuk ismertetni. Azon reményben hulasztjuk ugyanis ezt, hogy az okt. 22-iki versenyek nem maradnak meddők.

Világ rekord (V. r.) azt jelenti, hogy az illető távolságon elért idő minden, bármily fajú gépen elért eredményekkel viszonyítva is, tehát absolute a legjobb.

Érdekes megfigyelésre nyújt az alábbi táblázat alkalmat, mert azt mutatja, hogy a versenyeken általában nem a legjobb időket érik fel: — hogy az alacsony gép gyorsabb, mint a magas gép; — ez viszont a háromkerékű előtt áll; — s hogy a kétüléses gép, az az a tandem a leggyorsabb minden gép között.

Versenyrekordok.

1. Magas gépen.

500 m.	(régí record)	0:42 ³ / ₅	
1000 "	Beyschlag O.	1:32 ¹ / ₅	Graz máj. 22.
1600 "	(régí rdcord)	2:38 ⁴ / ₅	
2000 "	"	3:14 ³ / ₅	
3000 "	Beyschlag O.	4:48 ¹ / ₅	Brünn szept. 3.
4000 "	Spitzig A.	6:48 ¹ / ₅	Lipscse máj. 14.
5000 "	Zierfus B.	8:25 ¹ / ₅	„ július 9.
7500 "	Hoffmann H.	13:04 ¹ / ₅	„ „ „
10000 "	(régí record)	17:49 ¹ / ₅	
30000 "	Menlger R.	57:19 ¹ / ₅	Hannover július 26.

2. Alacsony gépen.

500 m.	Lehr A.	0:38 ¹ / ₅	Lipese aug 12.
1000 "	"	1:25 ² / ₅	" " 13.
1609 "	Verheyen A.	2:20	Frankf. " 26.
2000 "	Habich A.	3:01 ³ / ₅	" jun. 4.
3000 "	Beyschlag O.	4:31 ¹ / ₅	Linz június 23.
4000 "	Heimann A.	6:18 ⁴ / ₅	Lipese május 14.
5000 "	Verheyen A.	7:52	" július 9.
6000 "	Niemann A.	10:00	" aug. 12.
7000 "	Breitling O.	13:36 ¹ / ₅	" " "
7500 "	Herty M.	12:31 ¹ / ₅	" " 27.
8000 "	Breitling O.	13:36 ¹ / ₅	" " 12.
9000 "	Nagel P.	15:23 ⁴ / ₅	" " 12.
10000 "	Lehr A.	16:45	" " 27.
15000 "	Beyschlag	25:16 ³ / ₅	Frankf " "
20000 "	Lehr A.	33:52	" " "
25000 "	Lehr A.	42:42 ¹ / ₅	" " "
30000 "	Lehr A.	51:10 ¹ / ₅	" " "

3. Háromkerekű gépen.

500 m.	Tischbein W.	0:43	Lipese aug. 13.
1000 "	Tischbein W.	1:40 ² / ₅	" " 14.
1609 "	Habich A.	2:44 ³ / ₅	Frankf. jun. 4.
2000 "	(Régi rekord)	3:28 ³ / ₅	" " "
3000 "	Tischbein W.	5:10	Lipese máj. 14.
4000 "	Gehrig M.	7:19	" aug. 13.
5000 "	Tischbein	8:59	" " "

4. Kétüléses alacsony gépen.

500 m.	Underborg fivérek	0:37 ¹ / ₅	Lipese szept. 2.
1000 "	"	1:19 ² / ₅	Hamb. júli. 3.
1609 "	Breitling O.	2:22	Frankf. jun. 4.
1609 "	Herty M.		
2000 "	Underborg fivérek	2:55 ¹ / ₅	Hannov. aug. 27.
3000 "	Opel H.	4:29	Bécs május 14.
3000 "	Beyschlag A.		
4000 "	Underborg fivérek	6:07	Hamb. aug. 6.
5000 "	"	7:37 ⁴ / ₅	" " "

Idő-Rekordok.

1. Magas gépen.

500 m.	Hoffmann H.	0:41 ² / ₅	Lipese aug. 10.
1000 "	(régi rekord)	1:32	" " "
1609 "	"	2:28 ¹ / ₅	" " "
2000 "	"	3:07	" " "
3000 "	"	4:46 ¹ / ₅	" " "
4000 "	"	6:27	" " "
5000 "	"	8:04	" " "
7500 "	"	12:20 ³ / ₅	" " "
10000 "	"	17:31 ⁴ / ₅	" " "

2. Alacsony gépen.

500 m.	Lehr Á.	0:36 ² / ₅	Lipese aug. 10.
1000 "	"	1:16 ² / ₅	Hamb. szept. 6.
1609 "	"	2:05	" " "
2000 "	"	2:50	Boroszló " "
3000 "	"	4:18 ¹ / ₅	Lipese aug. 14.
4000 "	"	5:46	" " "
5000 "	"	7:18 ³ / ₅	" " "
6000 "	"	8:44 ⁴ / ₅	" " "
7000 "	"	10:10 ⁴ / ₅	" " "
7500 "	"	10:52	" " "
8000 "	"	11:37 ² / ₅	" " "
9000 "	"	13:08	" " "
10000 "	"	14:34	" " "
15000 "	Zachariades G.	24:59 ⁴ / ₅	Bécs máj. 28.
20000 "	"	33:24	" " "
25000 "	"	41:53 ³ / ₅	" " "
30000 "	"	50:20 ² / ₅	" " "

3. Háromkerekű gépen.

500 m.	Underborg A.	0:42 ⁴ / ₅	Hamburg július 25.
1000 "	Tischbein W.	1:30 ⁴ / ₅	Lipese auguszt 10.
1609 "	"	2:26 ⁴ / ₅	" " "
2000 "	Nagel P.	3:04 ¹ / ₅	" " "
3000 "	Underborg A.	4:51	Hamburg július 26.
4000 "	Tischbein W.	6:37 ² / ₅	Lipese auguszt 15.
5000 "	"	8:18 ³ / ₅	" " 15.

4. Kétüléses alacsony gépen.

500 m.	Underborg fivérek	0:36 ² / ₅	Hamb. aug. 9. (Vr)
1000 "	"	1:16 ⁴ / ₅	Lipese " 15. (Vr.)
1609 "	"	2:14 ¹ / ₅	Hamb. aug. 8.
2000 "	"	2:49 ¹ / ₅	" " " (Vr.)
3000 "	Opel H.	4:28 ⁴ / ₅	Bécs aug. 3.
3000 "	Beischlag O.		
4000 "	"	5:59 ² / ₅	" " "
5000 "	"	7:27 ⁴ / ₅	" " "
10000 "	(régi rekord)	16:17	" " "

A „Koloszvári Kerékpáros Egylet“ élénk életének megint hatalmas tanujelét adta ez év október 8-án. E gentleman club derék elnöke Dr. Haller Károly egyetemi tanár. Működő tagjai erős izmokkal, akaratővel és nemes ambícióval vannak megáldva. — Kerekők széllel van bélelve, hogy versenyt futhassanak a széllel; ők magok azonban — a mint az amerikai Barrows mondá rólunk — erős karu, erős szívü, erős fejü és erős gyomru emberek, akaraterojök aczélizommal van felszerelve. A mult hó 8-án délelött fél hat órától déli 12 óráig a Kolozsvár és Szilágy-Somlyó között levő 120 kméteres országot tele volt bicycle-versenyzővel s Bánfi-Hunyadon, Csucsán, Krasznán s a többi közbeeső helységekben férfi és szép hölgy társaságok nyujtottak a fáradtagnak enyhítő szereket s virágot a gomblyukba. Szép derült idő volt, szél nem fujt, az ut — a magyarországi ut- viszonyok szerint elég jó; két nagyobbacska hegy állott utban csak, a pár kilométeres Fránzi hegy és a 10 kilométeres Meszes. E 120 kméteres utat Bartha Gergely 6 óra alatt futotta be s lett a nap hőse. Elyverte ezért az egylet ezüstérmét, s a szilágy-somlyói „hölgyek díjat“, mely 100 frton felül érő cognacos ezüst felszolgáló. Káhlé János 6 óra és 46 perczzel második lett jó condicióban, egyleti ezüst érmet s egy csinos drága gyűrűt nyert emlékül. Borbély György rosz conditioval indult s versenyen kívül érkezett meg. A második csoport Bánfi-Hunyadról indult s 70 kméter utat Stampa Keresztély tette meg elsőnek 3 óra s 24 perc alatt. Egyleti ezüst-érmet s a szilágy-somlyói „urak díját“ egy szép ezüst dohánytárczát nyert, Vizi Endre hat perczzel később ért másodiknak s ezüst érmet nyert A harmadik csoport Csécsáról indult s a 48 kmteren Lengyel Zoltán buda-pesti joghallgató lett első 2 óra 26 perc alatt, ezüst érmet és tisztelettárgyat nyert: jó második lett szintén jó condicióval ifj. Kleinhempel Károly 3 perczzel később, egyleti bronzérmét s tisztelettárgyat nyert. Harmadik Mol- nár Endre 2 óra 50 perczzel bronzérmét nyert Versenyen kívül veloczipédezték oda még Stampa Keresztélyné és Hirschfeld Sándor. Pestről Philipovics Emil csak azért futott le, hogy megtekintse a versenyt. Kollegáit lekisírte aztán Kolozsvárra. A szilágy-somlyóiak kitüntető barátság- gal fogadták az egyletet. Megérkezés után fényes bank- ettet rendeztek a kolozsváriak tiszteletére, melyen lel- kes felköszöntőket mondottak: Hegedüs Sándor (Hamvai), Dr. Ajtai Endre, György Emőd ezredorvos, Kerekés zilachi tanár, Káhlé János stb. Este a nőegylet bált rendezett, melyen a díjakat ünnepélyesen kiosztották. A Báthorzi emez ősféskéből kitünő hangulattal távoztak a veloci- pédisták.

Érdekes fogadás. Cody, a cowboyok királya, so- kat beszéltet magáról Párisban; mint nekünk onnan

A. N.

jelentik f. hó 27-én, 28-án és 29-én versenyre kel egy biciklistával, kit egyelőre maga sem ismer. Duncan, a Párisban élő sportsmann, fogja kijelölni a versenyzőt, a ki a híres lovassal fölvegye a küzdelmet. Az említett három nap mindegyikén négy órai, összesen tehát 12 órai versenyzésben állapodtak meg. Codynak tíz ló áll rendelkezésére, melyeket azonban a három nap folyamán nem szabad kicserélnie, hacsak időközben komoly bajuk (mint lábtörés stb) nem esik. A vasparipás válthat gépet, a mikor neki teszik. Mindkét részről öt-öt ezer frankot tettek le Rousseau igazgató kezébe. A háromtagu bíróság ítélete ellen felebbezésnek nincs helye. Ha a verseny ideje alatt egyik vagy másik versenyző oly szerencsétlenül járna, hogy a match folytatására egyáltalában képtelen lenne, úgy előre kijelölt helyettesítőkről is gondoskodva van; de e dologban is egyedül a háromtagu bíróság ítélete mérvadó. — Most még csak azon töri fejét a párisi sportvilág, vajjon ki lesz majd a cowboy ellenfele.

Ló és kerékpár. Érdekes fogadás történt Németországban Wulff neuhammi lókereskedő és a gazdag unterwaldi földbirtokos, Harxen között. Wulff abban a véleményben volt, hogy nagy disztanciára a legjobb ló sem képes a bicylivel versenyezni, míg kisebb távolságra előnyben van, Harxen azt állította, hogy egy telivér jó ló akárminő távolságra is legyőzi a bicyclistát. Fogadtak 1000 márkában. Harxen kitűnő lóval indult, ő maga lovagolta. Wulff részéről pedig sikerült a versenyre megnyerni Éjszék-Németország egyik legkitűnőbb bicyclistáját, az oldenburgi „Wanderlust” című egyeslet jeles tagját, Grundmann Ferencz urat. A versenypályát a Weddewarden-től Cuxhavenig vezető országot képezte 35 kilométernyi távolsággal. A verseny a bicylista fényes győzelmével végződött.

Ifjusági játékok és játszóterek.

Irta: dr. Banóczy Gyula.

I.

Sajátságos beteges állapot uralkodik közviszonyainkon. A társadalmi élet bármely terére tekintünk, mindenütt van egy-egy egészséges eszme, jó gondolat, — de parlagon van. Művelője alig akad; a nagy tömeg, mely egyedül képes gyakorlati érvényre juttatni az eszmét, mely nélkül a magános lángész tehetetlen, mindig fölülről várja nem csupán a jóváhagyást, hanem a kezdeményezést is. Akár gyöngeség-érzet, akár önbizalomhiány vagy éppen önző közönyösség legyen az ok,

tény az, hogy az utóbbi időben kevés kezdeményezés merült föl, ami az ösztönözést nem a magasabb fórumoktól nyerte volna, s ami megerősödött volna annak támogatása nélkül.

Fölös dolog lenne annak fejtegetésébe bocsátkozni, mekkora társadalmi hátránnyal jár ez. De be kell ismernünk, hogy annál nagyobb az érdeme, kik a lapangó eszmét a legmagasabb helyekről kibocsátják s tekintélyük és állásuk súlyával segítik a megtestesülésre.

Igy vagyunk az ifjuság testi nevelésével. Az iskolák fokozott szellemi igényei s egyéb tényezők a test tökéletes elhanyagolását idézték elő, a minek szomorú következményei nem is maradtak el. S mégis, nem a legközvetlenebbül érdekelt fél, a szülők, volt az, a ki pótolni iparkodott volna a hiányokat, — hanem szerencsére egy Csáky Albin minister karolta föl az elhanyagolt kérdést s az ő intézkedésének köszönhetjük, hogy a sóhajok s panasz mezejéről a cselekvés terére lépünk az ifjuság testi nevelésében is.

A testi nevelés, mely a görögöknél és rómaiaknál a nevelés fő részét képezte, az iskolázás elterjedésével s a megszerzendő ismeretek tömegének szaporodásával mindinkább háttérbe szorult. A lélek művelése közben az iskola megfeledkezett a test igényeiről, a minek következménye a fejlődés visszamaradása lón.

Kétségtelen, hogy az iskola káros hatása túlozva lett előtérbe állítva, illetőleg nem lett eléggé kiemelve, hogy ez nem annyira a tanulásnak, az elme művelésének a következménye, mint inkább eredménye annak, hogy nem csupán elhanyagolják a test művelését, hanem még a reá egyenesen károsan ható tényezők eltávolítására sem fordítanak kellő gondot.

Manap ugyan aránylag kevés iskola van, mely hygienikus szempontból oly rossz volna, hogy az egészséget fenyegetné, de igen sok tanuló nál tapasztaljuk, hogy a test művelésére a legcsekélyebb gond sem lesz fordítva.

Az iskolában a test nem működik, sőt fejlődésére kedvezőtlen viszonyok között kénytelen hosszú időt tölteni, — már pedig megerősödésére, az izomzat fejlődésére annak működése szükséges. Ezért látjuk fehér bőrrel, petyhüdt izomzattal az irodai hivatalnokot, míg az erős munkát végző kovács, mészáros, kemény, erős izmokkal bír.

Hogy az izmok működésének mily nagy befolyása van azok kifejlődésére mutatja az is, hogy a rendszert többet működő jobb kar erősebb a balnál.

A tanulóknak tehát, kinek teste fejlődésben van, szüksége van arra, hogy testét is működtesse.

De mindenki tapasztalta, hogy ha sokat jár, vagy bármely testi munkát hosszasan folytat, bizonyos idő múlva egy állapot vesz rajta erőt, mit fáradásnak nevezünk. Ekkor a munka nehezünkre esik, majd később izmaink megtagadják a szolgálatot.

A test pihenőt kíván, mely alatt az elfogyasztott erő, a fölhasznált nedvek pótolatnak.

Ez állapot nem áll be mindenkinél egyformán gyorsan, — a kezdő előbb, a gyakorlott utóbb, a fiatal hamarább, a fejlett később fátal el.

Majdnem egészen így van az elmével is. Fiatalnál, a ki az elme működtetéséhez még nem szokott, hamarabb, felnőttnél később áll be egy állapot, melyben az elme nem működik oly jól, mint előbb, — a dolgok megértése nem megy oly könnyen, — fejfájás, kábultság áll be. Ez az elme kifáradása.

A különbség azonban ott van, hogy míg a test kifáradása ellen elég a pihenés, legyen az ébren vagy alva, — az elme kifáradása ellen nem elég az egyszerű

pihenés, vagy az alvás, a mit teljes nyugalomnak tekinthetünk, hanem szükséges az elmének egy másirányu, könnyű foglalkoztatása, amit szórakozásnak nevezünk.

Ha valaki, főleg pedig a tanuló, a tanulásban kifáradva alvásra tér, ébredve megint tanuláshoz fog, sohasem jut ki a szellemi kimerültség állapotából. Sok embernél látjuk ezt az életben, a kik hosszantartó terhes szellemi munka után teljesen munkaképtelenné válnak egy időre, míg egy hosszabb szórakozás után vissza nem nyerik munkaképességüket.

Hogy tehát ez meg ne történjék, az elme működtetését után annak a teljes pihentetés mellé még szórakozást is kell, helyesen beosztott időben és mértékben nyújtani.

Ez a szórakozás lehet vagy tisztán szellemi, mint a zene, könnyű olvasmányok, társalgás, társasjátékok, — de ezekben csupán az elme a részes, a test megint el van hanyagolva, vagy pedig olyan, melyben az elme szórakozást, a test pedig gyakorlást talál, s ezek a *szababani játékok, a játszás*. Mindkettőnek megvan a maga haszna, meg ideje, de a fejlődő ifjú szervezet igényeit tekintve, nem jöhet kérdésbe, hogy melyiknek adjuk az elsőbbséget.

Az, a mit játszásnak nevezünk, nagyon szerencsés egyesítése a test s az elme igényeinek.

Rége, mikor az iskolában töltött s a tanulásra fordított idő kevés volt, a test gyakorlásának s a szórakozásnak szükségessége vagy éppen kötetővé tétele nem képezte s nem is képezhetette idegenek gondoskodásának tárgyát, mivel a tanuló természetes ösztönénél fogva kivette abból részét s volt ideje azt megtenni.

De mikor a tanulni való szaporodtával növekedett az iskolában töltött idő, sőt még jobban az, a mit iskolán kívül is a tanulásra kellett fordítani, — így lett kevesebb a testgyakorlásra fordított idő s gond.

Hozzájárult az, hogy az iskola nemcsupán egyoldaluvá vált, mikor a test igényeire nem gondolt, hanem a szellemet valósággal zsarnokká tette a test fölött, sőt azon téves hitből kiindulva, hogy a játszás elvonja a figyelmet, hogy fegyelmetlenné tesz, „elrabolja“ az időt a tanulástól, — pártolás helyett üldözni kezdte az ifjuság társas játékeit, előmozdítás helyett elnyomni iparkodott azt. Labdázó gyermek meg vásott gyermek sokak szemében egy jelentésű volt.

Az alább említendő tényezők mellett ezt tekintem főokul arra, hogy nemcsupán megcsökkent a játszó kedv az ifjuságban, hanem valósággal ellejeztették az ifjak a játékokat. Azelőtt akárhányszor képezte vita tárgyát az ifuság között az egyik, másik játékszabály, — kétlem, hogy manap minden tizedik is tudni-e egy metát fölállítani.

A szórakozás szükséges volta eől nem zárkozhatott el az iskola, de iparkodott ezt minél inkább szellemi irányba terelni.

A test, az egyes izomcsoportok ily tökéletes elhanyagolásának természetes következményei nem is maradtak et.

Ennek ellensúlyozója akar lenni az iskolába kötelezőleg behozott tornázás.

Német találmány s eredetileg nem egyéb, mint egyes izomcsoportok iskoláztatása. Nagy hamarosan elterjedt az egész világon, híresekké váltak a német tornaünnepélyek, de mondhatjuk, hogy egy más nemzetnek sem tudott vérebe menni.

S erre igen jó oka volt az embereknek.

Ez okok szülték a tornaórák eredménytelenségét, ami méltán keltette föl a tanfőfiak gondolkodását célszerűsége fölött s idézték elő a torna-tanrendszer foko-

zatos, de alapos átalakulását s hozták közelebb a játékhoz.

Ez okok legfőbbje pedig az, hogy egy régi rendszerű tornaóra a tanulónak nem üdülés. Vigyázni kell a parancssóra, intésre, jelszóra kell engedelmessé válni, ez ismét csak működése s pedig nemcsak működése az elmének, korlátozása a szabadságnak, elfojtása a vágyaknak, a mi üdítés helyett deprimálólag hat az elmére. Bizonyos, hogy kifáradva akárhány, de üdülve nagyon kevesen mentek el a tornaóráról. A tornaórák legtöbbszörében nincs alkalom, kitűnni a társak fölött, a vetélkedési kedv nincs fölkelte.

Ehhez járul még, hogy vagy csak jó időben, vagy zárt helyen üdülhet. Első esetben, mivel a szorgalmi idő nagyobb része tél- és őszi esik, a vakációban még jobb dolga van a tanulónak, hogyse testgyakorlatokat végezzen, — rövid időre korlátozódik, utóbbi esetben a még oly tágas tornaterem is nélkülözve a szabad levegő előnyeit, ezt teljesen nem pótolhatta.

A németrendszerű tornázás alkalmas az egyes izomcsoportok gyakorlására, erősítésére, s mint ilyen, a megfelelő esetekben célszerűen alkalmazható is, de mint üdítő eszköz nem alkalmas.

Már pedig láttuk, hogy a testnek gyakorlásra, az elmének meg üdülésre van szüksége.

Ha tehát képesek vagyunk e kettőt együtt nyújtani az ifjuságnak, az alkalmat megragadni, kihasználását előmozdítani kell.

Mindkettőt nyújtja az ifjuságnak az, amit „játzás“ neve alatt ismerünk.

Ez alatt értjük a labdázást, futást, ugrást, dobást labdával s gerelylyel.)

Mindezek a szellemi elfoglaltság után nem csupán fölmentik az elmét az elvont dolgokkal való foglalkozástól, hanem a figyelmet más irányban kötvén le, nem is engedik arra gondolni, — fölkeltek érdeklődését a játék menete, kíváncsiságát eredménye iránt s ezzel gondolatuknak más irányzatot adnak, — nem unalmat, hanem szórakozást nyújtanak, a mi az elme kipihenését elősegíti.

Gyakorolja a test összes izomzatát. A kéz- és lábizmok működése fejleszti ezeket, a hajlás, ugrás a törzs izmait gyakorolja, a mély belélegzések, a miket venni kénytelen, a tudónek alapos szellőzését, a vérenek levegővel ellátását, a mellkas tágitását eredményezik. Működnek a hasizmok, ami mozgásba hozza az elrenyhült beleket s ez az egyéb testmozgással együtt, rendes és jó étvágyat, megemésztést szerez, a mi az általános táplálkozást mozdítja elő. Élénkül a szív működés, a szív erősebb összehúzódasokat végez, a nedvkeringés gyorsabb lesz.

Fejleszti az ügyességet, gyakorolja a szemmértéket, az izomerő kimérését s kellő pillanatban való fölhasználását.

Fegyelmezni az akaratot. Megtanít az egyéni erőt a közös cél szolgálatába rendelni, a cél érdekében egynek engedelmessé válni.

Fejleszti, neveli a jellemet. Kényszeríti a gyermeket, hogy alkalmazkodjék a többihez, megtöri az akaratosságát, mert ha akaratoskodik, magára marad. Fejleszt a bátorságot, határozottságot, mert természetes féltékenységét játék közben legyőzni kénytelen, különben kinevetik, vagy utolsónak marad mindenben.

Alkalmat nyújt, kitűnni a többiek fölött s ez által kedvet szerez.

Végül pedig nagyrésze csak szabad, téres helyen gyakorolható s állandóan össze van kötve a jó levegő előnyeivel.

Mindezen, öntudatlanul is érzett előnyei érthetővé teszik, hogy a játszást minden népnél megtaláljuk. Már a görögök, rómaiak labdát, futást, dobást játszottak, ifjak, felnőttek, miud.

(Folyt. következik).

Torna-egylet Uj-Pesten. A fővároshoz oly közel fekvő városban, hol nemcsak nyáron, de télen is oly nagy számú intelligencia van, egy igen életre való mozgalom indult meg, különösen az irodai foglalkozásuk között. Belátva életszükségét a testgyakorlásnak egy felhívást bocsátottak közre az uj-pesti torna-egylet újra megalakítása céljából. Tájékoztatóul kivonatilag hozzuk belőle, hogy a havi díj legfeljebb 50 kr-ra, a beiratási díj 1 frtra tervezetik, a gyakorló órák d. u. 4—8 közt lesznek, tornahelyiségül az uj-pesti Istvántéri polgári leányiskola van kiszemelve. A tagok rendes jogaiakon kívül még azon előnyben is részesítettek, hogy gyermekeik teljesen díjtalanul részt vehetnek a külön gyermekek részére tervezett tornagyakorlatokon. A művezetést lapunk munkatársa Porzsolt Lajos régi jó nevű tornatanár és Bilek Károly vállalják el. A legszebb eredményre méltó tervek fentnevezetteknek kívül buzgó előharczosai még Schmidt Richard és Boros Vilmos.

A veszprémi torna-egyesület 1893. évi november hó 25-én a nemzeti kaszinó helyiségeiben saját pénztára javára házias jellegű zártkörű táncestetélyt rendez. Belépti díj: személyjegy 1 frt. Kezdeté este 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirdapilag nyugtáztatnak.

Emlékezés a vácsi lövész-egylet száz éves életéből.

Az egylet alapításának előzményeit nem őrizte meg semmi irott feljegyzés. Ázokban az emlékekben, melyek fenn maradtak, mint kész egylet kezdi meg működését a társulat a nélkül, hogy kezdeményezője vagy alapítója nevét megmondanák. A szóhagyomány tartja, hogy Freywitz Tádénak, báró Splényi püspök udvari szabójának és kedves emberének volt főrésze a társaság létrejöttében. A mult század végén városunk polgárság a még magyar és német részre volt tagolva, s mind a kettő külön képvisellel és szószólókkal birt a város tanácsában. A magyar polgárságnak külön lövőhelye volt a mai középvárosi temető megettí pandalban, melyet máig is magyar „Sistót“-nak neveznek az öreg földművesek azzal a népies hangváltoztatással, mely az 1755-ig a helyt állott káptalani téglaház mellettí agyagásóból a „Hajigácsó“ nevet alkotta. Ez a magyar lőház, melynek

nem tudjuk sem tagjait, sem vezetőit, a mult század utolsó tizedében nyomtalanul feloszlott.)*

A német polgártársak megragadták ez alkalmat s a hagyomány szerint Freywitz Tádé volt a közbenjáró báró Splényi akkori vácsi püspöknél, a lőház jelenlegi helyének ajándékul nyerésére. Báró Splényi, maga is katonatisztnak a fia s a lövész-könyvekből láthatólag kedvelője és gyakorlója a lövészet vitézi mesterségének 1783-ban kegyes jóakarattal engedte át a kért területet, s 1795-ben bekövetkezett haláláig nem szűnt meg gyámolítani azáltala alapított egyletet. És ezzel kezdődik a lőház irott emlékeken alapuló története, mely négy egymástól élesen különböző korszakra oszlik.

I. A német korszak 1793—1836 szeptember 14-éig.

1793. május 11-én kezdődött meg a lövegylet alakítására az aláírás. Fejenként két darab császári arany volt a kötelezett részvény díja, de báró Splényi Ferencz püspök hat darab aranyat irt alá, s haláláig (1795. december 22.) minden évben ugyanannyival járult az egylet pénztárába. Az egylet első tagjai voltak egyenként 2 arany befizetéssel az aláírás sorrendében:

Regele József kőműves, Bayer Henrik nyerges, Fürtling Károly kékfestő, Bierbrauer Jakab pék, Franza Dominiko, Kropka Ferencz, Schmerbauch Ferencz üveges, Naisz Henrik városi pénztáros, Lierheimer Henrik pék, Schwartzl Péter János kereskedő, utóbb város-kapitány, Fischer Károly pintér, Rosnik Antal szűcs, Lohr József puskaműves, Pentz Antal postamester, Pentz Miklós varga és városi szószóló, Kalusa József, Kapitanovits Demeter kereskedő, Träxler János vasáros, Fejér György katonai szállító, Krantsák József pintér, utóbb városbíró Krakovitzer János serfőző, Mahrer Pál szabó, Fidler Tamás uradalmi mérnök, Hoffmann János borbély-sebész Schuk Ferencz sóáros, Glabanovits Mihály kovács, Träxlmayer András pintér, a Fekete Sas vendéglőse, Bratovits András kereskedő, Neisz András ácsmester, Hirsch János, Krenedits János molnár, Freywitz Tádé szabó, Dr. Kreutzer Abdon irgalmasrendi főorvos és Perjel, Ágost és Eligius irgalmasrendi testvérek, Kmoch János Ferencz gyógyszerész, Stéger Joachim városi orvos, Hausmann Jánds kőműves, Mitterhoffer Ádám kereskedő és Stutzenberger József.

1793. június 21-én kelt az egylet alapszabálya német nyelven, mely nem szól a társaság szervezetéről s lőrendnél és lövészeti utasításoknál egyebet nem tartalmaz.

Az egylet, 1793. július 7-én délután tartotta a megnyitási díjlövészetet.

A megnyitó lövészetről az egylet első lövész-könyvében fel van jegyezve, hogy az alapítókon kívül megjelent báró Splényi Ferencz püspök és testvérei: báró Splényi János (kerületi táblai elnök) és báró Splényi Mária férj. Klobusitzky grófné, Ciáni Lénárd kanonok, Ancheli János uradalmi kormányzó s Dombay Sándor város-bíró. Az első díjat, egy darab aranyat, Pentz Antal nyerte.

II. korszak 1837—1848.

1836. szeptember 14-én Bierbrauer Károly lakásán jöttek össze a régi egylet tagjai, kik őt kérték fel; „hogy a meghasonlott lövész-társaságot újra alakítani, az egyesület közbirtokát, mely a rajta fekvő terhek miatt

*) Városunk Nestorának, a derék és lelkes Benevits János úrnak szóbeli közlése, ki még az első alapítók nagy részét személyesen ismerte s azok foglalkozását megmondotta.

birói foglalás alá jutott, ez alól megállapítandó czélszerű eszközökkel felszabadítani, valamint arra a gondviselést minek utána ő benne minden bizodalmukat helyeztetnék, elvállalni sziveskedne." (A jegyzőkönyv szavai.)

Ugyanakkor megállapították az új löház alapszabályait is, melyek 1858-ig voltak érvényben. Annak bevezető sorait a megváltozott kor gondolkodás módja jellemzésére ide iktatjuk.

„A' Czel-lövöldözés nemes 's vitézi gyakorlat, egyszersmind a' komoly foglalkozás szünet-napjain egy kellemes s' lélek-derítő multság, melyben a polgári társaságnak minden rendű s' osztályú művelt tagja élénk részt vehet. E' czélből részint pedig annak óhajításából: — hogy az Udvarias, 's finom izlésű Főbbek a' Szerény polgári osztályhoz népszerűleg közeledvén, 'a nemesb társalkodási szellem, és lelki műveltség e' Város kebelében is mind inkább terjedezne — alakulván a' jelen Egyesület, — minthogy annak állandó fenmaradása, a' kellő rendnek kebelébeni megtartása, a' közhatározatok s' egymás iránti kötelezések teljesítése, csak sarkalatos Rendszabályok által biztosíthatatna — a' következő Szabályokat alapította meg; melyek, mint az Egyesületnek nyilvánított közakarata, minden Tag által pontosan teljesítendő, és az egyesületi Tisztviselők részéről is sértetlenül fentartandók lesznek.“

1846-ban az egylet már a társas élet emelésére rendes lövész kör állítását határozta, mely télen a városban tartaná állandó helyiségét, — miután pedig a Vácson fennállott „Köri Társaság“ az időt osztott fel, annak tagjai részére ajánlott helyiséget és hirlapokat. Ez évben állapították meg végleg az 1837-ben elfogadott új alapszabályok módosított szövegét, melyben az egylet a tagok részvénydíját 20 pfrtban, az évi díjat 4 pfrtban szabja meg s az egylet tisztviselőit is megállapítja, bár hatásköröket részletesen nem körvonaloza.

1847-ben új löállás épült és egy névtelen adakozó egyet ékes függő csillárt ajándékoz az egyletnek.

1848. márczius 23-én Pániczky Ede elnöklete alatt tartott gyűlésen határozatba ment, hogy az egyesületi tagok a „nemzeti őrseregben“ mint vadászok kívánnak résztvenni, s készitendő egyenruhában alkalmaztatni. Igaz 1848. aug. 8-án kevesen szállottak közülök hajóra a verbászi táborba. De az itthon maradtak sem mulattak. 1850. május 5-éig nincs semmi feljegyzés az egylet életéről.

A mik ez idő alatt a löház táján történtek, már nem az egyleti jegyzőkönyvekbe, hanem a történet fényes lapjaira írják s a honvédszobor és a szomszédos temetőben levő siremlék vasban és kőben mondják el, hogy ezt térséget a nemzet vére szentelte történetivé. A löház előtti „Nagy-Hid“ csonka kőszentjével kétszer látta a magyar vitézség csodáit 1849. ápril 10. és július 15—17-én.

E nagy idők dicsőségétől határolva végződik az egylet 2-ik s legvirágzóbb időszaka. A mi ezután következik merőben elűt tőle?

X. Klósz György fényképészeti műintézet Budapest, V. hatvani-útcza 18. sz. I. emeleten. Telefon-álmás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszörösítéseket gépekről, ipar-, mű- és tantárgyakról, sat. Photolithographia, cinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.

A vácezi lövész-egylet tisztikara és választmánya
1893-ban. Főlövész: Dr. Freysinger Lajos. Állóvészek: Dr. Csányi János, Haidfeld Lajos. Pénztárnok: Krakker Kálmán. Jegyző: Csillon Izidor. Választmányi tagok: Bezdek János, Fodor Imre, Dr. Franyó István, Gajary Géza, Intzedy Soma, Nikitits Sándor, Péts Ferencz, Reitter István, Tragor János. Velzer Kálmán, Velzer Lajos Dr. Zechmeister János. Póttag: Racsek János, Számvizsgálók: Fóthy Gyula, Meiszner Rudolf.

Hirdetések és nyiltterek

felvétetnek a kiadóhivatalban

Budapest, József-körut 5. sz.

Porzsolt Kálmán munkái:

A parbaj. Színmű 1 felv. Először adatott a nemzeti színházban 1831-ben	1	40
Szerencsétlen furulyások. Elbesz. 1883....	1	—
Viharos élet. Elbeszélések. 1886.....	1	—
Fürdői emlékek. Elbesz. 1887. (Képekkel.)	1	—
Sport és szerelem. Elb. 1887. (Képekkel.)	1	—

Amor im Bade. A „Fürdői emlékek“ német kiadása Berlin 1891. Ára 1 márka.

Herkules Testgyakorlati és sport közlöny.

1884. Első évfolyam	6	—
1885. Második évfolyam	8	—
1886. Harmadik évfolyam.....	8	—
1887. Negyedik évfolyam	8	—
1888. Ötödik évfolyam	4	—
1889. Hatodik évfolyam	4	—
1890. Hetedik évfolyam... .. .	4	—
1891. Nyolczadik évfolyam	4	—
1892. Kilencedik évfolyam	4	—

Képes sportnaptár. Az 1886. évre .....
 1 | 50 |

A testgyakorlati oktatás rendszere. A testgyakorlati oktatásra vonatkozó törvények és rendeletek gyűjteményével. 1886.....
 — | 80 |

Reform-naptár 1892. Politikai és szépirodalmi tartalommal .....
 — | 40 |

A Dunántúl irásban és képben. (Dunántúli képes naptár 1892-évre.....)
 1 | — |

A Dunántúl irásban és képben II-ik kötet (1893-évre) .....
 1 | — |

Porzsolt Jenő:

A korcsolyázás kézi könyve. Képekkel.....
 1 | — |

Porzsolt Lajos munkái:

A magyar labdajátékok könyve. Képekkel s gróf Eszterházy Mihály előszavával...	1	—
A tornázás kézi könyve. Képekkel	1	20
Tornakartyák. Képekkel	1	—

Mindezen munkák kaphatók a „Herkules“ kiadóhivatalában (Budapest, József-körut 5. sz.)

FÖLDESZY L.

puskaműves Budapest, Muzeum-körút 9 szám.

ajánlja jó hírnevű

fegyvereit

kezesség mellett, továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket**. Árjegyzékek kivanatra ingyen küldetnek, javítások legolcsóbban számíttatnak.

PORZSOLT ERNŐ

műépítész, építőmester és törvényszéki hit. szakértő

építési irodája

Budapest, V. ker. Kálmán-utca 19. szám.

Elvállal mindennemű építkezéseket, villákat, kastélyokat, bérházakat, középületeket, templomokat stb.

Több fővárosi kész ház, villa és üres telek eladásával megbízva.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIABAN.)

Elsőrangú ivókútforrás és gyógyfürdőhely.

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a continensen 64° Celsius.

Az idény tartama márciustól október végeig.

Gyógyjavallatok: A gyomor és bélesatorna mindennemű hurutos bántalmainál, hólyagbetegségeknel, csúszos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérbajoknál.

kiterjedt árnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, diszes és kényelmesen berendezett szállodák és magangyógyintézetek.

(500 vendégszoba.)

Kitünő étkezés, mérsékelt árak.

Vasuti cszekóttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

Vasuti állomás: Zsolna
onnan omnibuszszal
Állandó posta- és
távírdá-állo-
más.

RAJECZ FÜRDŐ

(Magyar Gastein) a regényes Vág-völgyben.
Timsós.
vasas hév-
források 34°C.
Specialis fürdő női
bajok ellen. Combinált hideg-
viz-gyógy mód (Kneip-Kura). — Kli-
matikus gyógyhely 420 m. magasságban
őzondús, pormentes evéggel. — Északról tel-
jesen védve. **Gyógyjavallatok:** c-üz, kö-zvény, bőr-
bajok, göv-lykór, angokór, sápkór, vérszegénység, idegbajok, neuras-
henia, neuralgiák, ischias. Női bajokban (méh-, hüvelyhuru), izzadmá-
nyok stb 4—5 heti hasznalat után legbiztosabb sikerű. Subalpin klímá-
jánál fogva általános gyengeségnél, a légutak hurutjainál indikált. — Vil-
lanyozás, masszázs. — Gyönyörű kirándulások; croquet, lawn tennis, teke-
pálya, zongoraterem, gyógyterem stb. + Olcsó tejes ellátás, elő es utó-
evadban már 2 frtt. feljebb raponken.

Fürdőorvos: Dr. FANZLER LAJOS fővárosi gyakor. orvos, Buda-
pest, II. ker. Corvinter-ter 2. sz.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.

Gróf VAY LAJOS

a kir. m. tud. egyetem vivómestere

folyó év október elején nyitja meg vivótermét. A tan-
folyam június hó 1-ig tart. A tandíjak a következők:

Házhoz járva:

Külön óra ... .. 960 korona

A vivóterembe járóknak:

Magánóra 1 ur részére	400 korona
2 " " "	600 " "
3 " " "	600 " "
4 " " "	640 " "
5 " " "	650 " "
6 " " "	660 " "
Közös óra	100 " "
Egyetemi órák	80 " "

KARLSBADI
cipő-külön-
legességek.

Kajári
Dezső

Budapest, Dorottya-utca 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

ferfi-, női- és gyermek-cipő-árut
az őszi idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös figyelemmel
velocipédező-, turista és hegymászó tornaczipő-
ket, vadász csizmakat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére
ugymint: tisztí cipők, galoschnik vagy gumi cipők,
ugy szinte vízmentes cipőket és kényes lábra kü-
lönlegességeket nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-cipő szerint loggyorsab-
ban cszközöltetnek.

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Égész évre..... 4 frt

=====
Egyes szám 20 kr.

**Megjelen havonként
kétszer.**

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség

és

kiadóhivatal

Budapest, József-körút
5. szám.

Kéziratokat vissza nem
küldünk.

Az „Achilles“ Sport-Egylet, az „Aradi Korcs-Egylet, „Magy. Testgyakorlók köre“ a „Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Bpesti, hegyvidéki turista-Egylet,“ a „Budapesti Korcsolyázó-Egylet,“ a „Budapesti Torna-Egylet“ a „Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Debreczeni Torna-Egylet,“ az „Egyetemi Athletikai Club,“ „Első Magyar Vivő-Egylet,“ az „Ersekújvári Vivő- és Torna-Egyesület,“ a „Fertői Csónakázó-Társaság,“ a „Győri Csónakázó-Egyesület,“ a „Kassai Korcsolyázó-Egylet,“ a „Kolozsvári Athletikai Club,“ a Kolozsvári „Korcsolyázó-Egylet,“ a „Főv. Vivő-Club,“ a „Körmendi Athletikai Club,“ a Kunszentmártoni Csónakázó-Korcsolyázó-Egylet,“ a „Magyar-Ovári Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Marosvásárhelyi kerékpár-Egylet,“ a „Makói Torna-Egylet,“ a „Maros-Vásárhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Lévai Torna- és Vivő-Egylet,“ a „Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Maros-Vásárh. Torna-Egylet,“ a „N-Bányai Torna és Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,“ a „Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,“ a „Nemzeti Hajós-Egylet,“ a „Neptun Budapesti Evező-Egylet,“ a „Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,“ az „Ó-Budai Torna-Egylet,“ a „Pécsi Athletikai Club,“ a „Pozsonyi Hajós-Egylet,“ a „Pozsonyi Torna-Egylet,“ a „Privigyei Korcsolyázó-Egylet,“ a „Rimaszombati Korcsolyázó-Egylet,“ a „Sátoralja-Ujhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Selmecei Akadémiai Athleta-Club,“ a „Soproni Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szabadkai torna-Egylet,“ a „Szarvas-Korcsolyázó-Kör,“ a „Szegedi Csónakázó-Egylet,“ a „Szegedi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Szegedi Torna-Egylet,“ a „Székely-Udvarhelyi Korcsolyázó-Egylet,“ a „Székesfehérvári Korcsolyázó-Egylet,“ a „Temesvári Korcsolyázó-Egylet,“ és az „Újvidéki kerékpár- (Bicychi Egyesület,“ a „Pápai korcsolya-egylet,“ a „Torontáli korcsolyázó és hajós-egylet,“ „Szegedi Kerékpár-egyesület,“ „Veszprémi torna, egylet,“ „Tordai korcsolyázó-egylet,“ „Budapesti Torna-Club,“ „Zsombolyai atletikai club,“ a „Szászvárosi atletikai club,“ a „Szolnoki korcsolyázó-egylet,“ a „Budapesti polgári lővészegyesület,“ „Sportkedvelők köre,“ a „Magyar Úszó-Egylet“

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

KORCSOLYÁZÁS.

A „Budapesti korcsolyázó-egylet“ közgyűlése.

A fő- és székváros legnépszerűbb és egyik leggazdagabb sport-egylete a „Budapesti korcsolyázó-egylet“ f. évi okt. 30-án tartotta meg a Redout éttermében rendes évi közgyűlést.

Dr. Busbach Péter országgyűlési képviselő mint egyleti elnök lelkes szavakkal nyitotta meg a közgyűlést; jogos büszkeséggel tekinthetett vissza az elmúlt évad örökké emlékezetes eseményeire, a ragyogó jelmezes jégünnepélyre, a sikerült korcsolya-versenyekre. Örömmel mutatott az igazgató választmány azon üdvös működésére, melylyel a korcsolyázás nemes sportjának az egylet 24 évi fennállása után most már egy újabb virágzó negyed századot biztosított, megkötve a fő- és székváros hatóságával a 25 évre szóló szerződést, 100,000 frtos új jégcsarnokot, jobban mondvá az egész continensen páratlan álló palotát emelvén, melynek fényes berendezhetése céljából a közgyűléstől újabb 300 drb 100 frtos részletjegyeknek kibocsátását kéri.

A megéljenzett elnöki megnyitónak igazán megható részét képezte az, midőn a mindannyiunk által szeretett és tisztelt igazgatónak Stuller Lászlónak élete virágában történt hirtelen elhunytát említé. A közgyűlés Stullernek elévülhetetlen érdemeit jegyzőkönyvileg határozta megörökíteni; és az özvegy édes anyjához részvétiratot intézett.

A titkári, számvizsgálói, zárszámadási jelentések felolvastatván és jóváhagyatván, a választmány a felmentvény megadatott; a nagy szorgalommal és odaadással működött zárszámadó bizottságnak jkvi köszönet szavaztatott.

Köszönet szavaztatott továbbá Rohonczy Gidának, mint a jelmezes jégünnepély erélyes volt főrendezőjének es a mellette buzgón működött többi jeles sportmaneknek és művészeknek, kiknek működéséről és nevérol annak idejében mi is megemlékeztünk.

Az alapszabályok értelmében megejtett választás eredményeképen örömmel irhatjuk, hogy Dr. Busbach Péter országgyűlési képviselő 66 szavazattal — Rohonczy Gida országgyűl. képv. 14 szavazata ellenében — elnökké választatott.

Rendes váiasztmányi tagokká megválasztattak: gróf Andrassy Gyula, dr. Brüll Ignác, dr. Kiss János, dr. Kresz Géza, dr. Küffer Béla, Maurer Mór, dr. Nagy Jenő, Püspöky Emil, Szentgyörgyi Imre és Zsigmond Gyéza.

Pótválasztmányi tagok közé bejutott Pirovics Aladár városi mérnök, ki a magistratus által engedélyezett városligeti tórendezést az egylet érdekében egész nyáron át nagy buzgolommal vezette.

A közgyűlés az igazgató választmány által indítványozott újabb 300 drb 100 frtos részjegyek kibocsátását megszavazta és a választmányra bizta azt, hogy azokból, — a korcsolyapalota berendezésénél mutatkozó szükségletnek megfelelő — mennyiséget bocsájtasson ki.

E közgyűlési referádával kapcsolatban közölhetjük, hogy a tagok száma az 5000-et már meghaladta és hogy az egylet adminisztrációja az elmúlt évadban is ritka lelkiismeretességgel vezetett. Az egylet derék gondnokát Karcsay Rezsőt kell még dicsérettel megemlítenünk, ki az időjárás és forgalmi kimutatást kitűnően szerkesztette.

Igazi örömmel készülünk a korcsolyázás zajos napjai elé és reményljük a hosszú kedves saison.

Porzsolt Gyula,

A „budapesti korcsolyázó-egylet“

f. é. október 30-án tartott közgyűlése elé terjesztett választmányi jelentés.

Egyesületünknek huszonnegyedik éve ér most véget — fényes, maradandó emlékeket — és bizon — mint igaz darab a forgandó életből — szomorú emléket is hagyva maga után.

Fényesen ragyogó pontja nem csak egyesületünk, hanem fővárosunk társas életének is a jégünnepély, melyet jan. 15-én egyesületünk Rohonczy Gedeon úr vezetése alatt tartott. A díszes jelmezek száma, a csoportok változatossága, a tömeges zene, a jégvár, a vilanyvilágítás és tűzi játék, az egész rendezésnek művészi leleménye és tündéri hatása felejthetetlen azoknak, kik látták és még inkább felejthetetlen a hatás, melyet az ünnepély sikere a főváros közönségére tett. A világvárosnak készülő főváros a meglepetés édes örömeivel ébredt a tudatra, hogy a miben igen sokan kételkedtek és a mit nagyon kevesen hittek lehetők, hogy ilyen jényes multság telik Budapesttől. — Megtörtük hát a feget! — Sokan vettek részt a rendezésben, soknak van benne érdeme, kiemelendők tartjuk Tolnay Ákos, Nadler Róbert, Baitner Tivadar, Földváry Tibor és Ehrlich János urakat, de akik részt vettek, legjobban tudják: a főérdem Rohonczy Gedeon uré. — Nélküle, fáradhatlan, lelkes odaadó buzgósága és ritka rendező tehetsége nélkül nem lett volna meg egyeletünk, fővárosunk társas életének ez a fényes, maradandó büszkesége.

A fényes jégünnepélynek egyik fényes pontja volt, mikor a tűzi játékokban az akkori jégpavillon csinos körvonala kigyulva és kimulva, helyet adtak a tervezett új palota impozáns tüzrajzáának. Kétes volt még akkor, ma már készen áll új palotánk. Május 24-én fogtak hozzá, július 29-én volt falegyen ünnepélye. A mi még hátra van a korcsolya-évad kezdetéig — az nem fogja fenakasztani a helyiségek idej használatát. — Az elnökség megkötötte a új szerződést a fő- és székváros hatóságával f. é. szeptember 25-én. 1895. nov. 1-től számítandó 35 év után megy az új és a Stefánia-uti csarnok a főváros tulajdonába és 1895 nov. 1-től számított három év multával kezdődik a fővárosnak százalékos részsedése egyesületünk nyers jövedelmében, ha 30 ezer forinton fölül van a jövedelem. 30—35 ezer frttól 3°/_o a fővárosé, és 5 ezer frtonként emelkedve a jövedelem, emelkedik a főváros százaléka is, a szerződésben megállapított fokok szerint, a maximumos 10°/_o-ig. A 700 drb 100 frtos részjegy teljesen jegyezve, legnagyobb részt befizetve is van és így az építés költségei, melyek 100,000 frton felül lesznek, legnagyobb részt fedezve is vannak.

Nemsokára tehát örömmel vonulunk be az új palotába, de nem jön be velünk, kinek pedig a szive csüngött az új épület tervezésén, létesülésén. Stuller László igazgatónk, az egyesület választmányának kezdete óta éltető tagja, meghalt, márczius 26-án, 41 éves korában, férfi kora virágjában, utolsó napjág buzgólkodva egyeletünk fölviragoztatásán. — Mint mérnök, mint sportértő és mint ember egyaránt kiválóan volt képesítve a hatáskörre, melyet annyi érdemmel, annyi éven át

híven betöltött. A választmány megszerezte emlékül arczképét: ösmerjék meg utánunk jövők is; kik ösmerjük, nem fogjuk őt felejteni.

Sportéletünk az elmúlt évadban tartós és mozgalmas volt. 70 korcsolyázó nap volt, melyeken 74-szer volt zene, minthogy voltak napok, melyeken kétszer is volt zene. — Az első korcsolyázó nap nov. 30-án és az utolsó február 17-én.

Korcsolyaverseny volt jan. 22-én, négy versenynyel. Az első, a megnyitó versenyen 500 métert, 6 versenyző közül 1 perc 2¹/₂ másodperc alatt Tóth Jenő úr futotta be. — A 2 ik, az ifjusági versenyen, 400 métert, 5 versenyző közül 49⁴/₅ másodperc alatt Lilics Milutin ur futott be. — A harmadik, a nagy sikversenyt, 1500 méterre 3 perc 28¹/₅ másodperc alatt 10 versenyző közül Staudtner Gyula úr nyerte meg. — A 4-ik, hátrafelé való versenyt pedig Kanitz Henrik úr 1 perc 37¹/₅ másodperc alatt nyerte meg. — A versenyzők közül első, második és harmadik beérkezettek emléktárgyakat kaptak.

Egyesületünknek 4272 tagja van, a régi és újabb részjegytulajdonosokon kívül. — A részjegyek sorsolása f. é. okt. 14-én történt meg Görgy István kir. közjegyző úr jelenlétében; a 80 kisorsolt részjegy számai a következők: 1, 19, 46, 49, 61, 73, 77, 92, 95, 123, 131, 140, 141, 157, 176, 177, 181, 198, 204, 210, 229, 230, 235, 255, 257, 259, 260, 291, 294, 313, 324, 331, 343, 344, 356, 375, 383, 392, 400, 405, 408, 418, 425, 450, 455, 463, 466, 467, 471, 476, 490, 502, 509, 521, 531, 555, 556, 575, 576, 581, 603, 609, 630, 645, 652, 678, 680, 687, 708, 711, 722, 725, 739, 742, 744, 752, 755, 781, 784, 789.

A felsorolt részjegyek értéke folyó évi december 20-tól kezdve egyesületünk városi irodájában (Deák-utca 15. sz.) felvehető.

A választmány a mult évi rendes közgyűlés óta 15-ször tartott ülést, a kiküldött bizottságok ülésezéseit nem számítva. Alapszabályaink értelmében az idén következők lépnek ki a választmányból, névszerint: dr. Büsbach Péter elnök és következő tíz választmányi tag: gróf Andrassy Gyula, dr. Brüll Ignác, dr. Kiss János, dr. Kresz Géza, dr. Küffer Béla, Maurer Mór, dr. Nagy Jenő, Püspöky Emil, Szentgyörgyi Imre, Zsigmond Gyéza. — A kilépők alapszabályaink értelmében újra választhatók.

Három rendkívüli közgyűlésünk volt ez egyeleti évünkben, az új korcsolyacsarnok építésével kapcsolatosan.

A február 16-iki közgyűlés határozata szerint a választmány folyamodott a fő- és székváros hatóságához, hogy a városligeti tó szabályozásánál sportunk érdekei tekintetbe vétnessenek és e tekintetben következőket jellelhetjük.

A tó lecsapolására szükséges csatorna elkészült és a választmány folyamodott a fővárosához, hogy a téli évadra a vizet oly színre szállíttassa le, mint az sportunk igényeinek legkedvezőbb.

A jégterületnek nagyobbítása iránt is folyamodott a választmány, ez azonban a főbélővel fennálló szerződés miatt nem lesz 1895 nov. 1-je előtt lehetséges.

A fővárossal kötött szerződés szerint újabb 35 évre úgy kapta egyesületünk telkét, ha 100,000 frtot fektet az új korcsolyacsarnokba, a mennyit az egyesület pénztárcszlete és a kibocsátott 700 drb 100 frtos részjegy ki is tesz ez az építkezés föl is emeszt. Hátra van azonban még a berendezés és a választmánynak gondoskodnia kell, hogy esetleges nagyobb kiadások miatt

a sportüző időszakban fennakadás ne legyen. E végből a tisztelt Közgyűléstől már most kér fölhatalmazást a választmány, újabb 300 darab részjegy kibocsátására, hogy a 300 darabra terjedő fölhatalmazásból igénybe vehessen annyit, a mennyit a fölmerülő szükség kívánni fog.

Kérjük a tisztelt Közgyűlést, méltóztassék a választmány évi jelentését tudomásul venni és szükség esetére, a felmerülő szükség arányában igénybeveendő újabb 300 darab 100 frtos részjegy kibocsátására a választmányt felhatalmazni.

A „budapesti korcsolyázó egyesület“ 24. évi működésének forgalmi kimutatása.

Folyó év	Évad	Első korcsolyázó nap	Összes korcsolyázó nap	Beiratások	Idényjegyek	Részjegyek	Évi tagsági jegyek	Összesen	Összes bevétel		Összes kiadás	
									frt	kr.	frt	kr.
1	1869/70	1870. jan. 20.	17	390	—	—	432	432	2543	30	1763	39
2	1870/71	1870. decz. 25.	44	267	—	—	801	801	14177	20	14174	89
3	1871/72	1871. decz. 8.	68	434	—	—	1227	1227	15594	10	17297	90
4	1872/73	—	—	68	—	—	922	922	5317	15	4269	58
5	1873/74	1873. decz. 13.	46	352	—	—	1306	1306	11483	90	10188	89
6	1874/75	1874. decz. 28.	56	313	—	—	1515	1515	12208	94	10530	03
7	1875/76	1875. decz. 11.	58	299	—	481	1391	1872	39052	12	38174	43
8	1876/77	1876. decz. 30.	6	130	—	546	1312	1858	10862	05	14611	05
9	1877/78	1877. decz. 24.	38	214	—	573	1403	1976	13191	46	12590	86
10	1878/79	1878. decz. 18.	35	177	—	579	1404	1983	13289	56	12323	26
11	1879/80	1879. decz. 4.	65	319	—	579	1844	2423	17785	11	15640	25
12	1880/81	1881. jan. 14.	44	268	—	579	1385	1964	14832	12	11607	58
13	1881/82	1882. febr. 2.	14	184	—	579	1564	2143	12288	17	10755	84
14	1882/83	1883. jan. 10.	44	364	—	579	1557	2136	15881	66	13371	45
15	1883/84	1883. decz. 31.	21	445	—	579	2224	2803	17026	80	11048	15
16	1884/85	1885. jan. 21.	14	178	—	579	1947	2526	14291	15	10417	95
17	1885/86	1885. decz. 23.	66	334	—	579	2651	3230	22681	11	19613	23
18	1886/87	1887. jan. 16.	43	68	—	579	2402	2981	20245	31	16067	27
19	1887/88	1887. decz. 24.	71	249	—	579	3033	3612	25711	34	35808	22
20	1888/89	1888. decz. 14.	52	157	—	579	3074	3653	23056	20	27047	08
21	1889/90	1889. decz. 10.	71	200	139	579	2986	3704	27725	47	26925	33
22	1890/91	1890. decz. 12.	78	324	145	579	3508	4232	35515	26	28760	85
23	1891/92	1891. decz. 22.	32	158	149	579	3670	4398	30658	02	26199	58
24	1892/93	1892. nov. 30.	70	287	170	1279	4272	5721	103109	93	82401	55

518527 | 43 | 471588 | 61

Törlesztési alap . . . . . 12833 | 14

Az idei készpénzmaradvány . . . . . 34105 | 68

518527 | 43

TORNA

A test edzése.

Az ember — ha nincs elpuhitva, elkényeztetve — minden égöv alatt képes megélni. Ez a test edzése által válik lehetővé, melynek célja: fölszabadítani, függetlenné tenni a testet a külbefolyások ellen. E tekintetben sokkal jobban állottak a régiek, míg napjainkban oda is befészkelődött az elkényeztetés, hol azt nem is gyanítanók: szomorú bizonyosságot tesznek erről a sorozási statisztikák. Sok családban több gondot fordítanak a házi állatok egészséges fejlődésére, mint a gyermekekére. El van hanyagolva népünknel a testi nevelés.

Nem azt akarjuk mi, hogy a szülők spártai kegyetlenséggel járjanak el a testi nevelés dolgában, hanem

testben-léleekben egészséges nemzedéket óhajtunk e hazának. És e tekintetben legtöbbet tehet az anya. Az okos anya már a csecsemő korban elkezd a test edzését. Azt mondják, hogy a cigány gyereket legelőször is hideg vízbe fürösztik meg és nem hal bele, sőt a tapasztalás azt bizonyítja, hogy az időjárással szemben legellenállóbbak a cigányok. Hát én nem mondom azt az anyáknak, hogy ők is kövessék a cigányok példáját, de azt nyugodt lélekkel ajánlhatom, hogy a kezdetben 20—25° fürösztő vizet lassankint — a gyermek növekedtével mérsékeljék s gyermekeiket hideg vízhez szoktassák. Magától értetik, hogy gyermeket a hideg vízben sokáig hagyni nem szabad; a fürdés itt csak bemártásból áll, míg az anya háromig számlál s aztán kendőbe burkolva — leszárítás nélkül az ágyba dugja, hogy ott fölmelegedjék. Alig hihető, milyen gyorsan szokják meg a kicsinyek a hideg vizet.

A víz azonban nem csak a kezdetben bir fontos befolyással a gyermek egészségére, hanem annak fenntartására későbbben is egyike a legkomolyabb tényezőknél. Olyan csoda szer a víz, mely által idővel még a leggyöngébb gyermekből is erős ember válhatik.

Levegő nélkül nincs élet. A tiszta, friss levegő nélkülözhetlen kellék a gyermek egészséges fejlődésére nézve. Levegőhöz is szoktatni kell a gyermeket. Az okos anya nem fűti túlmelegre — 16°-nál többre — a szo-

bát, gyakran engedi a gyermeket ilyen melegben mozogni, hogy testét érje a tiszta friss levegő. Aki gyermekét igazán szereti, egészségessé, boldoggá s hosszú életűvé akarja tenni, lásson annak megedzéséhez t. i. szoktassa lassankint friss levegőhöz s friss vízhez; tegye képessé arra, hogy minden rossz következmény nélkül el tudja viselni a hideget, meleget, havat, esőt, gyaloglást, az élet kisebb-nagyobb nehézségeit. Tudjon — ha kell — nélkülözni anélkül, hogy e miatt bűnnek éreztené fejét.

Egyszerű eszközök rendszeren a legjobbak a test edzésénél. Intézzük akként a gyermek nevelését, hogy egész csendben mintegy magától szokják kemény fekvőhelyhez, fürdéshez, rossz időben sétához stb. Ezekhez gyermekkorban szokhatni legkönnyebben, míg a felnőtt korban nehezebbre esik az embernek minden változás. Minél korábban tanulja meg a gyermek testének vágyait fékezni, annál jobban fér össze azzal a lélek. Test és lélek nem született ellenségek, hanem az első bűn által lettek azzá. A béke helyre állítása és fentartása a kisdéd korban kezdődjék, mikor az érzéki vágyak még könnyen legyőzhetők, fékezhetők.

Büszke legyen a gyermek, hogy egyet-mást el tud viselni, azért ne szánakozzunk apró bajain: panaszára, sirására, jajgatására — ha nem életbe vágók — legyünk nagyothallók. Ne adjunk mindent, ami telik, s ne óvjuk mindentől, amitől idegenkedik. Engedjük szabad levegőre rossz időben is, ez a legjobb óvszer a meghülés ellen. Meleg szoba, meleg ruha, elpuhítja, ellustítja s betegségre hajlandóvá teszi a gyermeket. Tanulja meg minél korábban a gyermek, hogy az ember nem arra való, hogy mások kiszolgálják, hanem, hogy ő szolgáljon Istennek, a társadalomnak, émbertársainak és önmagának. Azért ruháit, lábbelijét stb. önmaga hozza rendbe, mielőtt felöltene. Életre való gyermek ilyesmire könnyen és hamar hozzászokik.

Erőtlen testi nevelés által az érzékek erősödnek, a lelki élet is élénkül; ez óvja meg őt attól, hogy kora érett gyümölcsként idő előtt ne essék le az élet fájáról.

Kovalik János,
tornatanár Nagyváradon.

Ifjúsági játékok és játszótérek.

Irta: dr. Banóczy Gyula.

(Folytatás.)

II.

Az angoloknál napjainkig fönmaradt az általános játszókodv, — a nagy intézetek mind játszó- és gyakorló-térrel bírnak, s itt tölti az ifjuság minden szabad idejét. Az egyes nagyobb iskolák mérkőzése a labdatéren vagy a csónakversenyben, valóságos nemzeti ünnepek.

Az angoloknál a játékok nem csupán szórakozás, hanem valóságos nevelési eszköz, nem türt dolog az iskolában, hanem egyik alkotórésznek tekintik, ugyanyira, hogy nemcsak a tantárgyakban tett előmenetelt tüntetik ki, hanem kitüntetést és kiváltságos jogokat szerez a játéktéren való ügyesség is.

Az egész viszony megfelel az angolok nevelési rendszerének, mely az individualitást pártolja s fejleszti míg a mi német mintára készült nevelési rendszerünk

egész gyárilag, mindent nivellálva, lehetőleg egyformát akarna létrehozni.

Hogy az angolok rendszere bevált, mutatja erélye, vállalkozó szelleme, mely a félvilágot meghódította.

A játszás náluk annyira kiegészítő részét képezi az iskolai nevelésnek, hogy azon intézetek, melyek erre alkalmas térrel nem bírnak, süllyednek, néptelenné válnak, — s ha környezete beépülve, játszótéren megszükkült, inkább elköltözik az egész intézet, óriási költséggel új otthont teremt magának messze távolban, mintsem hogy növendékei kénytelenek legyenek nélkülözni a játszótéret.

A tárgy iránt érdeklődőknek nem tudom eléggé ajánlani Felméri Lajos „Az iskolázás jelene Angolországban“ (1881.) című művét, mely II. kötetében igazán érdekesítően tárja elénk a tanulóviszonyait s a játék nagy fontosságát.

Érthető, hogy a test ily ápolása mellett ritkák az angoloknál azon panaszok, melyek a continensen szerte hangzanak az iskola káros befolyása ellen a test építésére.

Nálunk a barangolás s a különböző labdajátékok voltak régi időtől divatban. Tudjuk, hogy Deák Ferencz is labdázott követársáival a pozsonyi diaeta alkalmával.

Hogy azonban, mintegy 30 év óta, oly feltűnően megcsökkent a játszó ifjuság száma, azt az iskolai elfoglaltság említettük szaporodásán kívül egyéb körülményeknek is kell tulajdonítanunk. Része van benne, mint mondtuk, az iskola rendszeres elnyomási törekvésének más oka meg az, hogy a játszóhelyek nagyon meggyérültek vagy távollevővé váltak s így elhanyagolták lettek, mivel a nagyobb városok, melyek a nagyobb iskolák székei, erősen kezdtek épülni, s míg csak kevés intézet oly szerencsés, hogy saját megfelelő játszótérrel bírna, az iskolák elhelyezésénél minden egyéb szempont mérlegelve lett, csak az nem, hogy közel legyen valami játszótérhez.

Angliában fölfogják a szabad tér értékét, — a continensen azonban, de tán sehol sem annyira mint hazánkban, valóságos esküdt ellensége az építési rendszer a térségnek, a szabad levegőnek.

Hogy a tornacsarnokok, meg a tornázás egyáltalában, soha sem pótolhatja teljesen a játékokat, nem éppen ma jutnak az emberek belátására. Igen szépen írja le a fölfogás ez átalakulását Dr. Szigetvári Iván „Ifjúsági játékok és kirándulások“ című értekezésében, melyet a középiskolai tanáregyesület 1892. évi pozsonyi nagygyűlésén tartott s mely nagy paedagógiai értéke mellett oly élvezetes olvasmány is, hogy mindenkinek melegen ajánlhatom.

De hol játszszék az ifjuság, sóhajtának föl, hisz nincs arra hely, tér!

S itt nyilvánul a minister bölcsesége és erélye, a ki szintén belátta ezt, de átértette azt is, hogy az állapotokon javítás csak úgy remélhető, ha ő maga veszi kezébe a kezdeményezést.

S e kezdeményezés megtörtént midőn körrendeletet bocsátott ki a játszótérek létesítése tárgyában.

Röviden foglalkoznom kell azon eshetőleges ellenvetéssel, hogy hiába a játszótér, ugysem ér rá a tanuló játszani, meg ha ráérne is, nem megy, főleg a nagyobbja, a ki „komolyabb“ dolgot is művelhet.

Mínthogy a test rovására művelni a szellemet nem szabad, tehát könnyen mondhatjuk el, kell hogy ráérjen. Ha tényleg nem érne rá, az túlterhelés volna, s mellőzhetlenné tenné a tananyagnak kétségtelenül lehetséges korlátozását, a mi mellett nem szabad meg-

feledkezni arról, hogy kellő üdülés mellett a tanuló munkaképessége is emelkedik s ugyanazon idő alatt többet bir tanulni. De ma is ráér a játszásra. ha iskolai teendőin túl nem terheljük el házi teendőkkal, bár helyes beosztás mellett ezekre is marad idő, főleg azon intézeteknél, melyeknél a délelőtti tanítás van behozva.

Igaz, hogy manap a nagyobb tanuló mintegy tekintélyen alulinak tekinti a játszást, de nem így volt az régen s csakhamar nem így lesz, ha majd művelni kezdik a játékokat, ha majd megtalálja magához illő csapatját, biztos helyét, ahol idegenek, hozzá nem valók nem zavarják. No meg, ha majd látja, — amint reméljük, hogy nemsokára meglátja, — hogy a nagyok is játszanak s nem caupán táncz kedvéért rendeznek egy-egy kirándulást, hanem labdázásért is!

Pedig eljön ez a divattal, mely a tánczmesterek után elhozza majd a lawn-tennis, meg a cricket mes-tereket is!

Sok szülő félti gyermekét, hogy a játszás közben baja esik. Biz az megtörténhetik, de míg komolyabb bajtól félteni alig kell, ugyan hol tudhatja feltétlen biztosságban? A játszótér küzdemei, meg veszélyei, a melyeket elkerülni csakhamar megtanul, edzik őt az élet küzdelmeire. Azok a szobában nevelt, még a szellőtől is féltett csemeték nagyon nehezen tudnak megállani az élet viharában.

ATHLETIKA

Gombakal

A dunántúli Sport Egylet választmánya m. pénteken délután tartotta ülését. Első sorban a pályakérdést tárgyalták s megemlékeztek azon nehézségekről, melyek a városra nézve ezen megbecsülhetlen ügy elé gördítenek. Az ülés a club kávéházi helyiségében kezdődött, de éppen az említett nehézségek arra birták a választmányt, hogy ülését a városházban, közel a polgármesterhez folytassa. A nehézség első sorban abban rejlik, hogy a korcsolyázó-egylet, bár minden tagja kívánja, nem bir határozni a sport-egyletbe való belépése tárgyában, mert az elnök, dr. Török Sándor polgármester ur hosszú idő óta nem hívja össze a közgyűlést. — Fél éve mult, hogy huzódik e miatt az ügy, s a korcsolyázó egyletnek e miatt pályája nincs, mert tagjai határozottan a sport-egylet pályáját kívánják használni, akár bérben, akár az egylet alapszabálytervezete értelmében, mint beltagok. A választmány tehát felvonult a városházba, hol megkezdte ülését. Az ülésen jelen voltak: dr. Bárdossy Jenő Vas vármegye főjegyzője elnök, ifj. Udvary Ferencz, Földessy János igazgatók, dr. Huszár Pál titkár, Uy Sándor pályafelügyelő, Stadler Izidor pénztáros, Korchmáros Kálmán, Hudetz József, Gaiger Ignátz, dr. Németh Gyula, Laky Zsigmond, Polgár Bertalan választmányi tagok, Radányi Emil, dr. Grimm Károly, dr. Káldy Imre tagok, s nagyrészt a korcsolyázó egylet választmányi tagjai, — Az ülés szakszerűen megvitatta a pálya tervrajzát s várta, hogy a polgármesterrel értekezessék. E vára-

kozás azonban eredménytelen volt, mert a polgármester halasztást nem tűrő folyó ügyekkel volt elfoglalva.

Hymen. Lovas (Röszler) Gyula kecskeméti vivó és tornamester, ki a sport lelkes művelője nem csak tettel, de irodalmilag is jeles munkása, eljegyezte Árviz Ferike k. a.-t Budapesten.

A világ legerősebb embere. Ezt lesz hivatva eldönteni, az a küzdelem, melyre Kennedy James W. Amerikának athleta championja az ő és új világ erős embereit provokálja New-Yorkból 1000 dollár tét mellett. A küzdelem két pontból fog állni; először egy nagyobb alapzatn felállítanak egy lovat, rajta egy emberrel, és ezt kell kéz és derék emeléssel a földről felvenni, az összes súly 1905 klgr., a második pontja a versenynek az, hogy egy 547-klgr. súlyt ki emel fel többször egy óra lefolyása alatt.

10.000 dollár versenydíj egy box-versenynél. Természetes, hogy ez csak Amerikában jöhet létre. Corbett James amerikai és Charlie Mitchell angol boxolók állnak ki legközelebb a szép díjért és bajnoki címért egymást valószínűleg félig agyonverni; de pár hónapi ágyben fekvést el lehet tűrni egy kis vagyonért.

X. Klösz György fényképészeti műintézet Budapest, V. hatvani-utca 18. sz. I. emeleten. Telefon-állomás. Elvállal mindennemű fényképi felvételeket, többszöröseket gépekről, ipar-, mű- és tantárgyakról, sat. Photolithographia, cinkographia, fénynyomat, autographiai fénymásolat.

VELOCIPÉDEZÉS.

24 órai országúti verseny-record. Gerger János német kitűnő velocipédező legközelebbi versenye alatt 24 óra alatt 481,1 kilométert tett meg, ez eddig Német- és Ausztria Magyarországon a legjobb record.

Gerdenits Sándor, volt magyar tengerészkapitány, nemrég biciklin Budapestről Tuniszba utazott, Olasz-, Francia-, Spanyolországon, továbbá Marokkón és Algiron keresztül. A bátor kerékpáros most még merészebb utat szándékozik tenni járművén, olyant, melyet már több kerékpáros sikertelenül megkísérelt. Londonból kiindulva, Köln, Genf, Milano, Trieszt, Bécs, Budapest városokon, azután a Balkán-félszigeten keresztül Konstantinápolyig, honnét Jaffába és Jeruzsálembe remél eljuthatni, mely utóbbi város volna utazásának végpontja. Gerdenits kapitány azt hiszi, hogy egy év alatt megteszi ez utat.

Lovas és velocipédező közti verseny. Egy igen érdekes verseny folyt le a mult napokban Párisban Cody S. a cow-boy király és a kitűnő francia biciklista Meyer közt. A feladat az, hogy három egymás után következő napon négy-négy órai folytonos időszak alatt ki tesz meg nagyobb távolságot; a lovas jogositva volt

az általa választott 10 darab ló közül felváltva ülni; a melyiken akar; bár a verseny látványosság szempontjából semmi kívánni valót sem hagyott hátra, az eredményt azonban a sport körök előre eldöntöttnek mondták. Teljes biztossággal el van az már döntve, hogy rövid távolságon telivér lovak gyorsaságával a velocipédező nem bír; míg a lovasnak egy angol mértföldre $1\frac{1}{2}$ perczen felül kell idő, a velocipédező 2 perczen alul ezt nem képes behajtani. Tíz kitünő futó ló állt rendelkezésére Codynak vagyis folyton teljesen kipihent erővel kisebb-kisebb távolságokat lovagolt be. A négy nap alatt 349.5 kilométert lovagolt be. Elismeréssel kell azonban megemlékezni a velocipédezőről is, ki ugyanazon idő alatt 332.5 kilométert hajtott be.

TÜZOLTÓ-SPORT.

Apponyi, mint — tűzoltó. Pozsonyi levelezőnk írja; A szomszédos Eberhard községben gróf Apponvi Albert atyai birtokán kedden tűzvész támadt, melynek két major, lakóházak, istállók és nagymennyiségű fa meg szalma estek martalékul. A mint a nemzeti párt vezére értesült a pusztulásról, azonnal ott termett a helyszínén s az elsők között dolgozott a vészes elem megfékezése végett. A fecskendőt maga igazgatta s az ő erélyének köszönhető, hogy a tűzvészt lokalizálhatták. A csapás szegény gazdákat sujt, a kiknek mintegy 2000 frtnyi kárunk van. A közeledő télen nagy nyomorúságnak néznének eléje, ha gróf Apponyi Albert bőkezűen nem gondoskodott volna róluk.

A budapesti önk. testület a budapesti tűzoltó-szövetség tagtestületei sorába belépett.

A budapesti tűzoltó-testületek szövetsége november 3-án parancsnoki ülést tartott, melynek főtárgyát Markusovszky Béla, szövetségi titkár, leköszönésének ügye képezte. A lemondást, miként a mult havi elnökségi ülés, úgy most a parancsnokok ülése sem fogadta el, sőt az állás továbbra való megtartására egyenesen felkérték őt. A személyében öszpontosuló bizalom ez egyhangu megnyilvánulása előtt Markusovszky kénytelen volt meghajolni. Megmaradt a szövetség titkárának azon kijelentéssel, hogy mihelyt alkalmas utód találkozik, nem fogja elmulasztani most el nem fogadott leköszönésének megújítását. Az ülés ezután, tekintettel a titkár más irányu elfoglaltságának mérvére, külön irnok tarthatása czéljából tiszteletdíjat szavazott meg. Az üresedésben levő két elnökségi tag állása Szilvay Antal és Groszmann Sándor parancsnokokkal töltettek be. Határozatba ment továbbá, hogy a pénzügyminiszteriumhoz a hidvám elengedése s a közuti vaspálya igazgatóságához korlátozott számú szabadjegyek engedélyezése iránt kérény menesztessék.

LÖVÉSZET

Emlékezés a vácsi lövész-egylet száz éves életéből.

III. korszak 1850—1873. július 13.

1849—50-ben tagdíjat sem szedett az egylet, mert helyiségeit senki sem élvezhette. Lőfegyvereit még 1849 január hóban beszedte a bányavárosok felé vonuló Görgey táborát nyomon követő császári hadsereg. Az épületet, a kerítést és tekehelyet megrongálta a csaták zivatara. 1851 április 15-én tartották 1848 után az első gyűlést s a legsürgősebb javításokra 5 forint részvénydíjat vetettek ki minden tagra. A tagok gyűjtését is megkezdették s ez évi május 30-án határozatba ment, hogy önálló üzlettel bíró zsidók is tagjai lehetnek az egyletnek, 1852-ben lőfegyverek tartásáért s a lövészet megkezdéséért folyamodott a társulat, de 1858-ig nem nyert arra engedélyt.

Addig csak türt társas egylet maradt, melybe mind sűrűbben iratkoztak a tagok — mulatni, azokban a szomorú időkben, midőn a város többi egyleteit, még a kivilágítását teljesítő lámpaegyletet, a régi nőegyletet s a kisedővő társulatot is, mind feloszlatta az abszolút kormány. A fenállásért minden évben külön kelle folyamodnia s Réty Ignác polgármester kedvező jelentésének, melyekben külön ki volt emelve a tagok jó „politikai érzülete”, köszönhette fenmaradását. 1856 február 24-én végre Pesko Medárd cs. kir. tollnok hivatalos jelenlétében tartott közgyűlésen felolvasták a megye főnöki felhívást, hogy fenn akar-e maradni az egylet és minő alakban? A tagok erre mind a fenmaradás mellett nyilatkoztak s új, német alapszabályok kidolgozására utasították. Két évig tartott a helytartótanács akadékoskodása és újabb meg újabb módosítást rendelő beavatkozása, míg Frágfy Sándor kérvényére, 1858 június 20-án német alapszabályait jóváhagyták. Ugyanez évben végre engedélyt nyert hatf egyver tartására, melyet Kirner Józseftől 262 pfrton beszerezvén, 1858. évi május 16-án megnyitotta a tizenegy év óta szünetelő lövészet. Ez a megnyitó lövészet 53 frt 04 krt jövedelmezett a vácsi leégetteknek.

1858-ban kezdte meg voltaképp az ujonnan szabályozott egylet 1848-ban megszakadt működését. Először is a loyaltás adóját róttá el. Báró Laffert Antal 50 forintot küldött az egyletnek a király (akkor még császár) és Albrecht főherczeg arczképének megszerzésére, azonkívül Besze János, a nagy néptribus, ki 1846, óta mint rendes tag sűrűn látogatta Pestről a vácsi lőházat, szintén egy király-arczkepet ajándékozott, melyet a billiárd szobában helyeztek el. A Laffert ajándékából beszerzett képek lelepszésére 1858. augusztus 16 és 17-ére nagy díszlövészetet rendeztek, melyre díjakat adott báró Laffert Antal, Párniczky Ede és Réty Ignác.

1859-ben az egylet hatalmasan felvirágzott. Adósága nem volt semmi. Tagjainak száma 106-ra szaporodott, kik közül ma már csak 14-en élnek s hárman

vannak a tagok sorában: Döcskal Venczel, Reitter István és Vadkerty Mihály, kik e sserént ma a legrégebb tagjai az egyletnek, az 1860. ban belépett Kemény Gusztávval.

1861-ben az egylet képe egyszerre megváltozott. Tiltakozva s a mult sérelmeit panaszolva siet lerázni magáról az absolut kormány alatt ráparancsolt alapszabályokat s ujak kidolgozását határozza el. Julius 14-én már el is fogadja s azokat a megyére terjeszti jóváhagyás végett, a szeptember 7—9-iki díjlövészet jóvedelmét pedig a honvédek segélyezésére ajánlja fel.

Az 1862. július 28-ikán tartott közgyűlés a tánczterem építését s az annak helyén állott tekepálya áthelyezését Cacciari Alajos tervei szerint elrendelte.

IV. korszak 1873—1893.

Az építés végeztével, 1873 végén az egylet ismét felszaporodott. Az egyletnek erre nem volt más fedezete új meg új kölcsönöknél. Az építkezéssel a terem után remélt jóvedelem nem mutatkozott.

Ekkor az egylet ismét a régi idők hasznosnak bizonyult eszközéhez fordult. Az 1875 január hó 6-iki közgyűlés 300 darab 10 frtos, sorsolás útján törlesztendő kötelezvény kibocsátását határozta el.

A kibocsátott kötvényekből Weiszbarth János főlövész 1875 végéig 1450 frt értékűt el is helyezett az egylet jóakaróinál. Ez ismét nagy lépés volt a megsziárdulás felé, mert biztosította a követeléseiket per útján szorgalmazó vállalkozók kifizetését. Benkár Dénes főlövész 1876-ban még 360 frt összeget jegyeztetett s így a 300 drbból mindössze 181 drb lón kiadva 1810 frt értékben. E kötvények legnagyobb részét azóta vissza ajándékozták, egyes nemeslelkű jótéevők, a kisebb részt pedig az egylet egyeségileg beváltotta, vagy tagdíjakra leirta.

A kötvények jegyzése, még inkább visszaajándékozása nagy segítség volt a lőházon. A közönség jótékonyága ezúttal is megmutatta, hogy nehéz időkben sem hagyja el a mult századból átmáradt egyletét.

Igy az egyleti adósság elkezdette vesztetni bukással fenyegető veszedelmét, bár az 1876. februári árvíz ismét sok kárt tett az épületekben. Ekkor semmisült meg az egylet irományainak és könyveinek nagyrésze.

A mi azóta történt azzal röviden végezzünk.

A tartozások lassan bár, de fokozatosan apadtak, a mellett az egylet felszerelésébe és összes épületeibe minden évben jókora összeg ruháztatott.

1880. május 17-én újból életbe lépett a pénz hiányában 1877. október 28-óta szünetelt lövészet.

A Nemzeti Dalkör, a Nemzeti és budai tornaegylet, a fővárosi Iparoskör, az Egyetértés dalegylet 1881. óta ismételve felkeresték vendégekül a lőházat és ittjártukat nagyobb szabásu ünnepélyekkel tették emlékezetessé. 1885-ben Szentkirályi Albert országos képviselő egy díszes fegyverrel lepté meg az egyletet, melyhez a régi, hasznavehetetlenekké vált elöltöltők helyébe, 1886-ban még két új hátültöltő czéllövő fegyver vásároltatott a lövészet jóvedelméből.

Az egylet tagjai fogyni kezdettek, 1873-ban még 184, 1880-ban pedig, a hátrálékosok törlése után már csak 127 volt számuk. Az új tagok belépését nagyban nehezíté a 10 forint 50 krajczár beiktatási díj. Az 1884-ik év június 2-án tartott közgyűlés azt 4 frt 50 krta. szálította, míg az 1886-iki közgyűlés ezt is eltörölte s a beiktatási díjat megszüntette.

1888-ban dr. Kovách Pál kanonok, pápai praelatus († 1888. márczius 9.) végrendeletileg 200 forintot hagyott

az egyletnek, melyért a derék főpap nevét övezze soha nem szánó hálás megemlékezés.

A lőház terhe még 1893-ban, e sorok irásakor, a gyámpénztárnál 3600 frt, a váczi káptalannál 2800 frt, összesen: 6400 frt bekebelezett adósság, melynek kamatai mind rendesen fizetvék. Azzal szemben biztos fedezetet nyújt 2551 □-öl kiterjedésű telke, a rajta álló épületekkel és felszerelésekkel. Így az egylet nehéz társadalmi viszonyaink között is életképesen és a jövőjébe vetett erős bizalommal ünnepli fenállásának százados évfordulóját.

Midőn 1892-ben a Casinoval való egyesülés tervét felvetették, — bár a két egylet tagjai csaknem azonosak, — a lőház tagjai lelkesen mind a külön maradás mellett szavaztak. Ma is rendületlenül él még a tagok ragaszkodása és lelkesedése, mely száz éves történetének válságaiban az egyletet elbukni nem engedte.

dr. Freysinger Lajos
főlövész.

Hirdetések és nyiltterek

felvételnek a kiadóhivatalban

Budapest, József-körut 5. sz.

Irodai helyiségeink folyó évi október hó 28-tól kezdve társulatunk

V., Külső váczi-út 76. sz.

alatt levő központi telepének igazgatósági épületébe helyeztettek át.

☛ Kábelhálózatunkhoz való csatlakozások iránti jelentkezések **irodánk**on kívül a

Ganz és Társa cég

Gizella-téren levő városi irodájában is elfogadtatnak.

Magyar Villamossági
Részvény-Társulat.

Telefon-sz. 1200.

FÖLDESZ L.

puskaműves Budapest, Muzeum-körút 9 szám.

ajánlja jó hírnevű

fegyvereit

kezesség mellett, továbbá mindennemű **revolvereket** és teljes **vadászfelszereléseket**. Árjegyzékek kivanatra ingyen küldetnek, javítások legolcsóbban számítatnak.

PORZSOLT ERNŐ

műépítész, építőmester és törvényszéki hit. szakértő
 építési irodája

Budapest, V. ker. Kálmán-utca 19. szám.

Elvállal mindennemű építkezéseket, villákat, kastélyokat, bérházakat, középületeket, templomokat stb.

Több fővárosi kész ház, villa és üres telek eladásával megbízva.

LIPIKI JÓDFÜRDŐ

(SZLAVÓNIA-BAN.)

Elsőrangú ivókutforrás és gyógyfürdőhely.

Enyhe éghajlat.

Egyedüli jódhévíz a continensen 64° Celsius.

Az idény tartama márciustól október végéig.

Gyógyjavallatok: A gyomor és bélszatórna mindennemű hurutos bántalmainál, hólyagbetegségeknél, csúszos és köszvényes kóralakoknál, görvélykóros és különféle vérbajoknál.

kiterjedt arnyékos park, saját gyógyzenekar, fedett sétány, diszes és kényelmesen berendezett szállodák és magangyógyintézetek.

(500 vendégszoba.)

Kitünő étkezés, mérsékelt árak.

Vasuti összeköttetés: Pakratz Lipik (cs. és k. szab. déli vasut), Okucan (m. kir. államvasutak.)

Vasuti állomás: Zsolna
 onnan omnibuszszal
 Állandó posta- és
 távirda-állomás.

RAJECZ FÜRDŐ

(Magyar Gastein) a regényes Vág-völgyben.

Timsós.

vasas hévfürésók 34°C.

Specialis fürdő női

bajok ellen. Combinált hideg-

viz-gyógymód (Kneip-Kura). — Kli-

matikus gyógyhely 420 m. magasságban

ózendús, pormentes levegővel. — Északról tel-

jesen védve. **Gyógyjavallatok:** csúsz, köszvény, bőr,

bajok, görvélykór, angolkór, sápkór, vérszegénység, idegbajok, neurashenia, neuralgiák, ischias. Női bajokban (méh-, hüvelyhurut, izzadmányok stb. 4—5 heti használat után legbiztosabb sikerű. Subalpin klímájánál fogva általános gyengeségnél, a légutak huruljainál indikált. — Vilányozás, massage. — Gyönyörű kirándulások; croquet, lawn tennis, tekepálya, zongoraterem, gyógyterem stb. — Olcsó tejes ellátás, elő és utóevadban már 2 frttal feljebb naponként.

Fürdőorvos: Dr. FANZLER LAJOS fővárosi gyakorló orvos, Budapest, II. ker. Corvintér-tér 2. sz.

Felvilágosítással és prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.

Gróf VAY LAJOS

a kir. m. tud. egyetem vivőmestere

folyó év október elején nyitja meg vivőtermét. A tanfolyam június hó 1-ig tart. A tandíjak a következők:

Házhoz járva:

Külön óra ... .. 960 korona

A vivőterembe járóknak:

Magánóra 1 ur részére ... .. 400 korona

2 " " ... .. 600 "

3 " " ... .. 600 "

4 " " ... .. 640 "

5 " " ... .. 650 "

6 " " ... .. 660 "

Közös óra ... .. 100 "

Egyetemi órák ... .. 80 "

KARLSBADI
 czipő-külön-
 legességek.

Kajári
 Dezső

Budapest, Dorottya-utca 8. szám a.

Ajánlja legdusabb választékban

férfi-, női- és gyermek-czipő-árúit

az őszi idényre

a legolcsóbb árak mellett. — Különös ügyemmel
 velocipédész-, turista és hegyászó tornaczipőket, vadász csizmákat

mindennemű bőr- és vászonból urak, hölgyek és gyermekek részére
 ugymint: tisztí czipők, galoschnik vagy gumi czipők,
 úgy szinte vízmentes czipőket és kényes lábra különlegességeket nagy választékban raktáron tart.

Vidéki megrendelések mérték vagy minta-czipő szerinti leggyorsabban eszközöltetnek.